

T.C.

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT TEORİSİ ANABİLİM DALI

**GİRİŞİMCİ KENT BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DEKİ ANAKENT
BELEDİYELERİNE
SAHİP İLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Zeliha İsmet ANADOL KOYUN

Van - 2016

T.C.

YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İKTİSAT TEORİSİ ANABİLİM DALI

**GİRİŞİMCİ KENT BAĞLAMINDA TÜRKİYE'DEKİ ANAKENT
BELEDİYELERİNE
SAHİP İLLERİN DEĞERLENDİRİLMESİ**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Hazırlayan

Zeliha İsmet ANADOL KOYUN

Danışman

Doç. Dr. M. Şükrü MOLLAVELİOĞLU

Van - 2016

T.C.
YÜZÜNCÜ YIL ÜNİVERSİTESİ
Sosyal Bilimler Enstitüsü

TEZ KABUL VE ONAY SAYFASI

SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Bu çalışma, jürimiz tarafından **İKTİSAT ANABİLİM DALI İKTİSAT BİLİM DALI**'nda **TEZLİ YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak kabul edilmiştir.

Başkan : Doç.Dr. Zafer KANBEROĞLU

İmza:

ÜYE (Danışman) : Doç.Dr. M. Şükrü MOLLAVELİOĞLU

İmza:

ÜYE : Yrd.Doç.Dr. Şekip YAZGAN

İmza:

ÜYE :

İmza:

ÜYE :

İmza:

ONAY: Yukarıdaki imzaların, adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

03/10/2016.

Ercan ÇALIŞ

Enst. Müdür Yard.

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- ☐ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- ☐ Tezim/Raporum sadece Yüzüncü Yıl Üniversitesi yerleşkesinden erişime açılabilir.
- ☐ Tezimin/Raporumun Yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

[Jüri Tarihi]:/....../2016

[İmza]

[Zeliha İsmet ANADOL KOYUN]

VATANIMA....

TEŞEKKÜR

Uzun ve zorlu çalışmaların sonucunda gelmiş olduğumuz bu noktada, elinden gelen desteği her zaman en samimi şekilde gösteren, bilgi ve tecrübelerinden yararlandığımız saygıdeğer danışman hocam; Doç. Dr. Şükrü Mollavelioğlu'na, bütün bu yolculukta her zaman her şekilde yardımcı olan Eşim, Kızlarım ve tüm Aileme ve bölümümüzdeki ihtiyaç duyduğumuz her anda yardımlarını esirgemeyen çok değerli hocalarımız; Doç. Dr. Zafer Kanberoğlu ve Doç Dr. Akif Arvas Hocalarıma ve bu süreçte birlikte çalıştığımız bütün arkadaşlarıma yürekten teşekkürlerimi sunarım.

İÇİNDEKİLER

<u>GİRİŞ</u>	1
<u>1. BÖLÜM: KENT KAVRAMI VE KENTE İLİŞKİN TANIMLAMALAR</u>	2
1.1. KENT KAVRAMI.....	2
1.2. KENTLEŞMENİN TARİHİ VE TÜRKİYE’DEKİ DURUM.....	3
1.3. KENT TEORİLERİ VE MODELLERİ	5
1.3.1. SÜRDÜRÜLEBİLİR KENT	7
1.3.2. BAHÇEKENT.....	8
1.3.3. YAVAŞ KENT	10
1.3.4. EKO KENT	11
1.3.5. MEGA KENT	12
1.3.6. AKILLI KENT.....	13
1.3.7. BİLGİ KENT	13
1.3.8. MARKA KENT	14
1.3.9. REKABETÇİ KENT.....	14
1.3.10. KÜRESEL KENT	15
<u>2. BÖLÜM: GİRİŞİMCİ KENTLER VE GİRİŞİMCİ KENTLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER</u>	18
2.1. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI.....	18
2.2. GİRİŞİMCİ KENTLER	19
2.2.1. GİRİŞİMCİ KENTLERİN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ	22
2.2.2. GİRİŞİMCİ KENTLER DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ	27
2.3. GİRİŞİMCİ KENTLERİN DEĞERLENDİRMESİNE YÖNELİK YAZIN TARAMASI	31
<u>3. BÖLÜM: UYGULAMA VE ANALİZ SONUÇLARI</u>	37
3.1. GÖSTERGELER VE VERİLERİN TANIMLANMASI.....	37
3.2. UYGULAMA YÖNTEMİ	44
3.3. ANALİZ SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRME.....	47
<u>4. SONUÇ</u>	56
<u>5. KAYNAKLAR</u>	59
<u>6. ÖZET</u>	67

GİRİŞ

İktisat biliminde temel üretim faktörleri, emek, sermaye, doğal kaynak ve girişimci olarak tanımlanmaktadır. Bu açıdan girişimci önemli bir üretim faktörü olmakta ve günümüz dünyasındaki yoğun rekabet ortamında ekonomilerin gelişimi için yeniliklere ve kaynakların kârlı alanlara yöneliminde girişimcilerin oynadığı rol, bu önemi daha da artırmaktadır. Girişimci (müteşebbis) en genel tanımıyla, bir iktisadi işi planlayan, idare eden, emek, sermaye ve toprak faktörlerini bir araya getirerek iktisadi işi yöneten üretim faktörü olarak kabul edilmektedir (Skousen, 2005: 51). Bir ekonominin gelişip büyüebilmesi için en temel dinamiklerden biri, üretim faktörlerini nicelik olarak artırmaktır. Diğer bir önemli dinamik ise üretim süreçlerinin iyileştirilmesi ve teknolojik dönüşümün sağlanmasıdır. Bu temel dinamikler de girişimciyi en temel ekonomik unsurlardan biri kılmakta ve konunun incelenmesini önemini artırmaktadır.

Girişimciliğin kent kavramıyla bütünleşmesini ifade eden girişimci kent tanımı üç temel unsura dayanmaktadır. Bunlardan birincisi, kentin imajı belirlenirken rekabetçi ve piyasacı bir söylem geliştirmektedir. İkincisi, ekonomik kalkınmaya, yatırım ve nispi olarak refah düzeyi daha yüksek olan sosyal grupları kente çekmeye dayalı politikalara öncelik vermektedir. Üçüncüsü ise klasik yerel yönetim anlayışından kamu-özel sektör ortaklıkları gibi yönetim anlayışlarına geçişi sağlamak ve bunu yaparken de özel sektöre kentteki yerel kamu yararının, önceliklerin, yönetim biçimlerinin belirlenmesinde, projelerin tayini ve uygulamasında imtiyazlar verilmesidir (Özışık, 2013).

Bu çalışmada kentlerin girişimcilerin yetişmesindeki rolleri incelenmek istenmektedir. Çalışma üç bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümünde kent kavramı ve kent tanımlamaları üzerinde durulmaktadır. İkinci bölümde ise girişimci kent kavramı ele alınarak, girişimci kentlerin değerlendirilmesi konuları incelenmektedir. Ayrıca, girişimci kentlere ilişkin uygulamalı çalışmaların bir özeti sunulmaktadır. Üçüncü ve son bölümde ise Türkiye’de Ana Kent belediyelerine sahip 30 il üzerinden 2013 verileri ele alınarak girişimci kentlerin değerlendirmesine yönelik veri, yöntem ve sonuçlar üzerinde durulmaktadır.

1. BÖLÜM: KENT KAVRAMI VE KENTE İLİŞKİN TANIMLAMALAR

1.1. KENT KAVRAMI

Kent kavramının tanımlanmasında iktisadi uğraş alanı, yönetim ve örgütlenme biçimleri üzerinden tanımlamalar yapmak mümkündür. Ancak konu kapsamı açısından burada yalnızca iktisadi bakış açısıyla kentin tanımlanması üzerinde durulmaktadır. İktisadi bakış açısından kentin tanımlanmasına bakıldığında;

“Tarımsal üretimin denetlendiği, ekonomisi bunu destekleyecek şekilde tarım dışı üretime dayalı bulunan, teknolojilerin beraberinde getirdiği teşkilatlanma, uzmanlaşma ve işbölümünün en yüksek düzeye ulaştığı, geniş fonksiyonların gerektiği, nüfus büyüklüğü ve entegrasyon düzeyinin yükseldiği karmaşık ve dinamik bir mekanizmanın sürekli olarak işlediği insan yerleşimleri” (Görmez, 1991: 1) olarak tanımlanmaktadır.

Diğer bir tanımlamada ise kentler, *“sosyo-ekonomik ve kültürel özellikleri yönetim durumu ve nüfus bakımından kırsal alanlardan ayırt edilebilen, genellikle tarımsal olmayan üretimin yapıldığı, daha önemlisi hem tarımsal hem de tarım dışı üretim, dağıtım ve denetim işlevlerinin toplandığı, teknolojik gelişme derecelerine göre belirli bir büyüklük, heterojenlik ve bütünleşme düzeyine varılmış, ikincil toplumsal ilişkilerin, toplumsal farklılaşma, uzmanlaşma ve hareketliliğin yaygın olduğu yerleşim alanlarıdır”* (Kızılcı, 2000: 114).

Bu tanımlamalardan da anlaşılacağı üzere, kent kavramının tanımlanmasında istihdam yapısı, ekonomik faaliyet, nüfus yoğunluğu, iş bölümünün yaygınlaşması, heterojenliğin boyutu gibi bir çok farklı kriter tanımlamada önem arz etmekte ve kentin belirlenmesinde önemli ölçütleri oluşturmaktadır (Topal, 2004: 276). Örneğin Türkiye’de belirli bir nüfus düzeyinin üzerinde nüfusa sahip bulunan kentler son

yıllarda yapılan düzenlemeler ile Ana Kent (Büyük Şehir) Belediyesi statüsüne sahip olmuştur¹.

1.2. KENTLEŞMENİN TARİHİ VE TÜRKİYE'DEKİ DURUM

Kent olarak tarif edilen yerin ne zaman ve nerede ortaya çıktığına ilişkin bir çok görüş bulunmaktadır. Ancak Mısır, Mezopotamya ve İndus gibi ilk yerleşim yerleri dikkate alındığında kent kavramının yaklaşık 5000 yıllık bir olguya sahip olduğu genel anlamda ifade edilebilir (Şahin, 2010: 29).

Kentlerin nasıl ortaya çıktığına ilişkin olarak iki farklı görüş söz konusudur. Bu görüşlerden yaygın kabul göreni, kentlerin doğuşunu sulama olgusu ile tarımın gelişmesi ve artı ürün elde edilmesine dayandırmaktadır. Bu kuramda toprak ve iklim koşullarının elverişli olduğu koşullarda artı ürün elde edilmekte, sosyal tabakalaşma ve kentleşme ortaya çıkmaktadır. Ayrıca bu süreçlerin kontrolü, kentin idari işlevi olan bürokratik yapının ortaya çıkmasına da yol açmaktadır. Diğer görüş ise kentin asıl, kırsal hayatın türev olduğunu kabul eden görüştür. Bu görüşe göre kentler ilk ortaya çıkan, kırlar ise sonradan ortaya çıkan yerleşim yerleridir. Temelde avcı gruplar arasındaki ticaretin konusu olan hayvanların yiyecek temini, tarımı doğurmuş ve tarım da kentsel hayattaki bir ihtiyacın sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Şahin, 2010: 29).

Bu temel iki görüşün dışında kentlerin askeri amaçlarla veya İbn-i Haldun'un din olgusuyla açıkladığı gibi farklı yaklaşımlarla açıklayan görüşler de mevcuttur. Tüm bu kuramlardan hareketle, kentlerin doğuşunun iktisadi, dini, sosyal, teknolojik sebepler içerdiğini ve birden fazla değişkenin karşılıklı etkileşimleri sonucu oluştuğu söylemek mümkündür (Şahin, 2010: 29).

¹ Büyükşehir belediyesi kurulması ve sınırlarının belirlenmesi, Kanun No. 6360, Kabul

Tarihi: 12/11/2012

MADDE 1- (1) Aydın, Balıkesir, Denizli, Hatay, Malatya, Manisa, Kahramanmaraş, Mardin, Muğla, Tekirdağ, Trabzon, Şanlıurfa ve Van illerinde, sınırları il mülki sınırları olmak üzere aynı adla büyükşehir belediyesi kurulmuş ve bu illerin il belediyeleri büyükşehir belediyesine dönüştürülmüştür.

Kent tarihi açısından diğer önemli bir konu, kentlerin ortaya çıkardığı ve insanlığın ayrılmaz bir parçası olan doğal olguların meydana gelmesidir. Bunlardan en önemlisi devlet yapılanmalarının ortaya çıkmasıdır. Devletin ortaya çıkması beraberinde devletin yüceltilmesi derecelerine bağlı olarak yaptırım gücü, yönetme gücü ve bu hakların kimler tarafından kullanılacağına ilişkin tartışmaların meydana getirdiği devlet yönetim sistemlerini de doğurmuştur. Bunlar dışında mimari eserler, gelişmiş işbölümü ve planlama sistemleri de kentlerle birlikte ortaya çıkan kavramlar arasında kabul edilebilir (Şahin, 2010: 30-31).

Örneğin, Antik çağ öncesinden enformasyon döneme doğru kentlerin tarihsel süreçlerine bakıldığında, antik çağda kent olgusu üzerinde dini düşüncülerin etkili olduğu görülmektedir. Daha sonra gelişen ticaret olgusuyla birlikte, yeni bir kentsel sınıf ve tüccarlar ortaya çıkmakta ve burjuva sınıfının iktidara gelmesiyle “aristokrasi”den “demokrasi”ye geçilecek yollar açılmaktadır. Kentleşme olgusu, küreselleşme ve bilgi toplumuna geçişle birlikte, artan kent problemleri karşısında yeni kent kuramlarına duyulan ihtiyaçlarda artmış ve bu birçok kent kuramının ortaya çıkmasına yol açmıştır (Şahin, 2010: 31-45).

Kentleşmenin sebeplerine bakıldığında ise, en genel ifadesi ile ‘daha iyi bir yaşam ümidi’ olarak görülen kentleşmenin, temelde iktisadi, siyasi, teknolojik ve sosyo-psikolojik sebeplerle açıklandığı görülmektedir. İktisadi anlamda, insanların kentsel alanlarda sanayi ve hizmet sektörünün gelişmesi sebebiyle işbölümünün artması, iş bulabilme olanaklarının artması ve aynı zamanda kentlerin birer ticaret merkezi olması en önemli unsurlardır. Siyasi olarak bir kentin başkent yapılması veya siyasi amaçlarla yapılan terör eylemleri kentleşmenin siyasi sebepleri içerisinde gösterilebilir. Teknolojik fırsatlarla kentlerin insanlara ne türden fırsatlar sunacağı konusunda bilgi edinmek, internetin hızla yayılımı, ulaşım ve erişimdeki hızlı ilerlemeler, cep telefonlarının zaman mekân kavramını değiştirmesi bir diğer kentleşme sebepleri arasında gösterilebilir. Kimi bireysel ve toplumsal değişimler (göç, çevre baskısından uzaklaşma isteği) de kentleşmenin sosyo-psikolojik sebepleri arasında sayılabilir (Şahin, 2010: 49).

Türkiye’de yaşanan kentleşme olgusuna bakıldığında dünya ile benzer bir paralellik gösterdiği görülmektedir. Kent nüfusu her geçen gün artmakta, kentler

büyümekte, kırdan kente göçler yaşanmakta ve kent hayatı her geçen gün daha da karmaşıkmaktadır. İlk sayım yılı olan 1927 yılında kırsal nüfusun toplam nüfus içindeki payı yüzde 75.8 iken, 1980’de bu oran yüzde 56.1’e ve 2000 yılında ise yüzde 35’e gerilediği görülmektedir (Tüik, 2008). 2012 yılında ise kentlerde yaşayan nüfus oranı yüzde 77.3’e ulaşmıştır. 2013 yılında bu oran 6360 sayılı yasa uyarınca yapılan idari bölünüş değişikliklerinden dolayı yüzde 91.3’e çıkmış, 2014 yılında ise yüzde 91.8 olmuştur (TÜİK, 2014). Dolayısıyla günümüzle kıyaslandığında 1927 yılında kentlerde yaşayan nüfus oranı yüzde 24.2 iken, bu gün bu oran yaklaşık olarak yüzde 90’lara ulaşmıştır. TÜİK ve Kalkınma Bakanlığının verilerine bakıldığında kentleşme hızının en yüksek olduğu dönemin 1980-1985 yılları aralığı olduğu görülmektedir. Söz konusu dönemde kentleşme hızı yılda ortalama yüzde 7.7 iken, 1965-1970 döneminde bu oran yüzde 5.3, 1970-1975 aralığında yüzde 5.4, 1975-1980 aralığında yüzde 3.9, 1985-1990 aralığında yüzde 4.5, 1990-2000 aralığında yüzde 2.9, 2000-2007 aralığında yüzde 3, 2010-2011 arasında yüzde 2.5, 2011-2012 aralığında yüzde 2 ve 2012-2013 aralığında yüzde 21,5² ve 2013-2014 aralığında yüzde 1.9 olarak gerçekleşmiştir (Kalkınma Bakanlığı, 2015). Dünyada da benzer bir olgu yaşanmaktadır. 1800’lerde dünya nüfusunun yalnızca yüzde 5’i kentlerde yaşarken, 2000’li yıllarda dünya nüfusunun yaklaşık yarısı kentsel alanlarda yaşamaya başlamıştır. Yapılan tahminlere göre bu oranın 2030 yılında yüzde 60’lara ulaşması öngörülmektedir (OECD, 2008; Schell ve Ulijaszek, 1999:9; McMichael, 1999: 23).

1.3.KENT TEORİLERİ VE MODELLERİ

20. Yüzyıldan önceki kent kuramları daha çok kentlerin doğuşunu ve gelişimini açıklamaya yönelik kuramlardır. 20. Yüzyılda ortaya çıkan kent kuramları ise, belli bir nüfus büyüklüğüne erişen ve sanayileşme ile birlikte kimlik değiştiren mevcut kentlerin temel sorunlarına ve insan üzerindeki etkilerine odaklanmıştır (Türk, 2015: 42).

² 6360 Sayılı Yeni Büyükşehir Belediyesi Kanunu ile Yeni Büyükşehirler Tanımlanmış ve bazı idari sınırlar değiştirilmiştir. Büyük ölçüde bundan dolayı değer büyük bir rakam almıştır.

Kent kuramlarını işlevselci ve normatif kuramlar olarak, ikiye ayıran işlevselci kent kuramları, kendi içinde altı gruba ayrılmaktadır. Bunlar, kentlerin bağımsız parçalardan oluşan varlıklar olduğunu kabul eden kenti bir sistem olarak gören kuramlar, kentleri ekonomik yapılar olarak gören kuramlar, kentleri haberleşme ağları olarak gören kuramlar, önde gelen teorisyenleri David Harvey ve Manuel Castells olan kentleri rekabet mekanları olarak gören kuramlar, kentleri yapıli çevreler olarak gören kuramlar ve kentleri bir kişilik olarak gören kuramlardır. Normatif kent teorileri ise temel olarak dört gruba ayrılmaktadır. Bunlar, kozmik teori, Le Corbusier'in kartezyen kenti örneğindeki gibi bir makine olarak kent, Şikago Okulu'nun teorisinin temelini oluşturan bir organizma olarak kent ve bir takım yıldız olarak kenttir (Stelter, 2001, s.3'den aktaran, Türk, 2015: 42).

19.yüzyıl teorisyenleri, Marx, Engels, Weber ve Simmel toplumsal değişimleri merkeze alarak kentleşme olgusunu açıklamışlardır. 1920'lerle birlikte, Chicago Okulu kentleşmeyi; rekabet, hakimiyet ve iktidar gibi kavramlarla ele alarak kentsel gelişmeyle birlikte ortaya çıkan eşitsizlikler, uyumsuzluklar ve mekansal farklılaşmaları doğal, değiştirilemez bir süreç olarak ele almaktadır (Güllüpnar, 2012: 2). Kenti organizmacı bir bakış açısı ile ele alan kuram, kenti insan doğasının tüm özelliklerini barındıran bir mikro evren olarak görülmüştür (Güllüpnar, 2012: 23). 19. Yüzyıl sonlarında, kentlerdeki eşitsizlik ve güç ilişkilerine ve kentleşme ile kapitalizm arasındaki ilişkiyi ele alan Ekonomi-politik yaklaşımına göre kentlerin gelişmesi rastgele bir süreç değil; ekonomik ve sosyal bir elitin kararları sonucudur. Lebreve, Castells ve Harvey'in öncülük ettiğı, 1970'lerde ortaya çıkan bir diğer yaklaşım ise, Çağdaş Kent Sosyolojisi, diğer ismiyle Neo-Marksist kuramdır. Kentleşmeyi daha çok özgün bir mekan sosyolojisi olarak kapitalist süreçler ve sermayenin mantığıyla ele alınması gerektiğini savunmuştur. 1990'larda ise kentler, dünya kentleri olarak küreselleşme bağlamında ele alınmıştır (Güllüpnar, 2012: 2).

"Kent modeli" kavramının kökeninde, kentsel mekânı tanımlayan ya da biçimlendiren demografik unsurlar, kültürel yapılanmalar, sosyal-ekonomik organizasyonların olduğuna vurgu yapan Özcan, (2007); üretim-dağıtım araç ve teknolojileri olarak sıralanabilecek birbirini etkileyen ya da yönlendiren ve aralarında çok yönlü ilişkiler zinciri olan birden çok değişkene dayalı olduğunu belirtir. Ayrıca,

tarihsel bir arka planı olan tanımlı bir coğrafyada belirli bir zaman aralığında gerçekleştirilen mekânsal organizasyonların niteliksel ya da niceliksel veriler kullanılarak tanımlanabilmesi veya çözümlenebilmesinin yatmakta olduğunu ifade etmektedir (Kilbridge, 1968; Tekeli, 1979; Bertuglia ve Rabino, 1994'den aktaran: Özcan, 2007: 6). Buradan hareketle, kent modeli kavramının, dinamik bir gelişme ve evrimleşme süreci olarak tanımlayabileceğimiz yerleşim sürecinde, her coğrafya ve toplumsal düzen için geçerli tek bir mekânsal örgütlenme veya modeli ifade edemeyeceği söylenebilir. Başka bir ifadeyle, kent modellerinin sosyal, kültürel ve ekonomik örgütlenme biçimleri gibi birden çok değişkene dayalı olarak farklılıklar gösterdiği söylenebilir (Özcan, 2007: 6).

Sürdürülebilir Kentsel Yaklaşımla; kent modellerini araştıran Tosun (2013); 'Kendi Kendine Yeten Kentler, Kompakt Kentler, Dışa Bağımlı Kentler ve Adil Paylaşımçı Kentler' olmak üzere dört farklı sınıflandırmadan bahsetmektedir (Tosun, 2013: 110).

Özcan, 'Kale Kent, Açık Kent ve Dış Büyüme Odaklı Kent' modellerini söz etmekte ve 'Sanayi Öncesi kent Modeli ve 'İslam Kent Modeli' konusuna değinmektedir (Özcan, 2007: 9).

Bunların dışında farklı birçok kent modeli de söz konusudur. Ebenezer Howard'ın 'Bahçe Kent Modeli, çevresel duyarlı 'Sürdürülebilir Kent, Ekokent, Yavaş Kent, Yenilenebilir Kent Modelleri' bunlardan birkaçıdır. Kentlerin nüfus, teknolojik nitelik ve kent hiyerarşisi kapsamında rekabetçiliği yönüyle değerlendirildiği, 'Rekabetçi Kent, Mega Kent, Marka Kent, Akıllı Kent, Küresel Kent ve nihayet 'Girişimci Kent Modelleri' ise son yıllarda kent biliminin en çok ilgilendiği kent modelleridir.

1.3.1.SÜRDÜRÜLEBİLİR KENT

Sürdürülebilirlik, en basit şekilde bir şeyin varlığını devamlı kılabilmesi anlamına gelmektedir (Meadowcroft, 1997: 2). Bu kavramın kullanımı, insan faaliyetlerinden kaynaklanan çevresel baskıların azaltılması gerekliliğine

dayanmaktadır. 1992’de Rio de Janeiro kentinde gerçekleşen Rio Zirvesi sonucunda kabul edilen Gündem 21’de sürdürülebilirlik kavramının çok boyutlu bir kavram olduğu, çevresel, sosyal ve iktisadi amaçları içerdiği belirtilmiştir (European Commission, 2001: 3). Bu açıdan sürdürülebilir kent, iktisadi, sosyal ve çevresel boyutta belirli dengeleri gözeten, bölgesel ve küresel sürdürülebilir kalkınma hedefiyle uyumlu ve bu hedefe etkin bir şekilde katkı sunan bir birim anlamında kullanılmaya başlanmıştır (Şahin, 2010: 17). Ancak Tosun (2009)’un Satterthwaite (1997)’den aktardığı gibi sürdürülebilir kent kavramı üzerinde uzlaşmış bir tanımlama bulunmamakta, sürdürülebilir kalkınmanın öğelerini oluşturan çevresel, ekonomik, politik, sosyal, demografik, kurumsal ve kültürel amaçlar sürdürülebilir kentleşmenin de öğeleri olarak ele alınabilmektedir (Tosun, 2009: 3).

Yazında sürdürülebilir kentleşme ile ilgili kabul edilen tanımlamalardan birkaçı şu şekildedir (Tosun, 2009:4); “insan gereksinimlerine günümüz kentlerinden daha iyi yanıt veren ve kent sistemlerinin gelecek kuşakların gereksinimlerinin karşılanmasını engellemeyecek bir biçimde geliştirilmesini sağlayan kent (Ertürk, 1996: 175)” veya “süreklilik içinde değişimi sağlamak amacıyla, sosyo-ekonomik çıkarların çevre ve enerji ile ilgili kaygılarla uyumlu hale getirildiği kenttir. (Geenhuysen ve Nijkamp, 1994:131)”. Sürdürülebilir kentleşme ile ilgili tanımlamalar dikkate alındığında üç unsurun ön plana çıktığı görülmektedir. Bu unsurlardan birincisi, kentlerde yaşayan insanların, kent ile olan ilişkilerinde, kentin ortak alanlarının kullanımında ve kamu hizmetlerinin alımında yaşam kalitelerinin artırılması sorunun aşılmasıdır. İkinci unsur, kentin bir yerleşim birimi olarak kendi varlığını devam ettirebilme yetisinin güçlendirilmesidir. Üçüncü unsur ise kentin çevre değerlerini taşıma kapasitelerinin üzerinde kullanımı ile kaynakların dönüştürülmelerinde var olan üretim ve tüketim kalıplarının temelinde sorgulanması gereğidir (Bayram, 2001: 256).

1.3.2. BAHÇEKENT

Bahçekent modeli, Ebenezer Howard tarafından geliştirilmiştir. Howard’a göre modern kentin fiziksel açıdan bazı olumsuzlukları vardır. Sanayi kenti, insanı doğal

ortamından koparmıştır. Doğa, kentte oturan insanlar için erişilmez hale gelmiştir (Türk, 2015:43). Bundan dolayı, sanayi kentinin biçimi, fiziksel özellikleri, mekânsal yapısı ve toplumun yaşam koşulları üzerinden bir eleştiri geliştirilerek “Bahçekent” fikrini ortaya atmıştır (Ward, 1992: 2-3). Türk (2015)’ün Sorkin (2002)’den aktardığına göre Howard’ın sanayi kentinin ortaya çıkardığı yaşam biçimine tepkisini iki şekilde ifade etmek mümkündür. Bunlardan birincisi, kentin fiziksel özellikleri ve mekanın kullanım biçimine yönelik tepkilerdir. Howard, kentlerin mekânsal açıdan plansız, düzensiz ve belli işlevleri yerine getirme konusunda yetersiz olduğunu ileri sürmektedir. İkinci tepki ise sosyal açıdan kente yönelik eleştirilerden oluşmaktadır. Bu açıdan da kentte insanların yaşam koşullarına ve toplumsal yapıya karşı tepkilidir (Sorkin, 2002:339). Örneğin sanayi kentlerinde bireysel yaşamların ön plana çıkması, aynı apartmanda oturan insanların birbirlerinden haberdar olmaması veya birbirlerini tanımaması toplumsal yapıya ilişkin önemli tepkilerin başında sayılabilir.

Yaşadığı endüstri toplumundaki bunalımlara tanıklık eden Howard, ortaya attığı bu modelle endüstri kentlerinde yaşayan emekçilerle kırdaki/köylülerin yaşadığı toplumsal-fiziksel çevreyi değiştirmek istemiştir (Çınar, 2000: 28). Kır ve kent arasındaki ayırım yerine, her ikisinin de olumlu özelliklerini kendinde toplayan bu modelde kentin temel amacı, aşırı kentleşme ve sanayileşme sonucu ortaya çıkan kentsel sorunların ortadan kaldırılması ve nüfusun dengeli dağılımının sağlanmasıdır.

Bu kentlerin temel özellikleri modern kentin en önemli iki özelliği olan ticaret ve sanayi alanlarıdır. Bu alanların yanında, insanların doğa ile iç içe ve sağlıklı bir fiziksel çevrede yaşayabilmesi için yeşil alanlar, boş zamanların değerlendirilmesi ve sağlıklı bir toplumsal çevrenin oluşturulması için de sosyal ve kültürel faaliyetler alanlarının bulunmasını öngörmektedir (Howard (1902)’den aktaran Türk, 2015: 44).

Diğer bir ifade ile bu kentlerde köylerin huzuru, sessizliği, yeşilliği, açık ve temiz havası, sağlık koşulları ile kentlerin bilgisi, görgüsü, teknik olanakları, siyasal dayanışma gücü ve ekonomik olanakları birleştirilmek istenmiştir (Keleş, 2010: 499).

1.3.3. YAVAŞ KENT

Giderek artan dünya nüfusu, büyük ölçüde kentleşmekte ve bu kentleşme olgusu şehirlerdeki yaşam kalitesini kentleşmenin bir sorunu haline getirmektedir. İnsanların şehirlerde karşılaştıkları sorunlar, onları daha insancıl ve daha sürdürülebilir bir yaşam ortamı oluşturma yönünde arayışlara itmektedir. Bu arayışların bir sonucu olarak, bugünün ve geleceğin sağladığı olanaklar sayesinde, geçmişin mirası ile bilgi birikiminden ve çevre dostu son teknolojilerden yararlanarak, yaşam kalitesini ve performansını artırıcı kentsel ortamlar yaratmayı amaçlayan yavaş şehirler hareketi meydana gelmiştir (Hekimci, 2015).

Yavaş kent, teknolojiyi yadsımadan, yerel kültürleri, tarihsel yapıyı, ekolojik ve çevresel özellikleri, kentsel dokuyu koruyarak, daha insanca, daha yaşanabilir, sürdürülebilir bir geleceği katılımcı bir anlayışla tasarlamak, dingin bir ortamda, küreselliğin sıradan hale getirdiği binlerce kent içerisinde kendi özgün değerleriyle varlığını göstermesi şeklinde tanımlanmaktadır (Hekimci, 2015). Bu hareketin temelinde yatan felsefe, küreselleşmenin neden olduğu tek tipleştirici gündelik yaşama ve kentsel makro forma karşı durarak yerel değerlerin, kültürün ve mimarinin korunmasını sağlamak şeklinde açıklanmıştır (Babaoğlu ve Hekimci, 2011).

Bir şehrin Yavaş Şehir olabilmesi için nüfusunun elli binin altında olması gerekir ve Yavaş Şehir bildirgesinde yer alan koşulları yerine getirmiş olması gerekir. Bu koşullar; çevre politikaları, altyapı, kentin dokusunun kalitesi, yerel üretimin ve ürünlerin desteklenmesi, konukseverlik ve kent topluluğu, eğitim ve Yavaş Şehir duyarlılığı şeklindeki altı ana grup altında yer alan 55 kriterden oluşmaktadır. Ana gruplar altında toplanan ölçütlerde yavaş Şehirlerin sağlaması gereken şartlar aşağıdaki gibi özetlenebilir (Eskicioğlu, 2009):

- Şehrin ve çevresinin ayrıcalıklı özelliklerini ortaya çıkartacak, geri dönüşümü ve yeniden kullanımı teşvik edecek çevresel politikalar uygulamak,
- Toprağın çevre dostu kullanımını destekleyecek alt yapı oluşturmak,
- Kent içinde ve dışında şehir yaşamının ve havanın kalitesini yükseltmek için çevre dostu teknolojileri desteklemek,

- Çevrenin tarihini, kültürünü önemli yapılarını ve ören yerlerini korumak, yeni yerleri bulmak, tarihini ortaya çıkartmak ve koruma altına almak,
- Yerel üretimi desteklemek ve bunların kullanımını teşvik etmek,
- Organik gıdaların üretimini ve tüketilmesini desteklemek,
- Yerel üreticiler ile tüketiciler arasında ilişkiler kurmak ve bunun için ortamlar ve mekanlar yaratmak,
- Kökleri eskilere dayanan yöresel ürünleri korumak ve desteklemek,
- Yöresel gıdaların tanınmasını sağlamak ve bunların tarihini araştırmak,
- Ziyaretçilere gerçek konukseverliğin gösterilmesini sağlamak ve konukseverliğin kalitesini arttırmak,
- Yavaş Şehir yaşayanlarında Yavaş Şehir bilincini arttırmak ve yerel yönetime katılmalarını sağlamak.

1.3.4. EKO KENT

Eko kentler, doğanın bozulan dengesine çözüm üretmeyi amaçlayan, kendi kendine yeten, tatmin edici bir yaşam tarzı sürdürmeyi isteyen, birbiriyle, tüm canlılarla ve yerküreyle uyum halinde yaşamaya çalışan, kentli veya kırsal toplum insanların bir araya gelmesi ile oluşan kentlerdir. Ekokentler, dayanışma prensibine dayalı sosyal çevre ile sade bir yaşam tarzını birleştirmeye çalışırlar. Bunu gerçekleştirmek için ekolojik tasarım, permakültür, ekolojik mimari, yeşil üretim, alternatif enerji, toplum oluşturma uygulamaları ve benzeri birçok yöntemden yararlanırlar (Ünlüer, 2009).

Kentsel ekoloji veya kentsel alanlarda ekolojik yaklaşım; kentlinin doğal yani ekolojik değerlere göre verilerin değerlendirilmesi ve geliştirilmesi, kent merkezinde madde ile enerjinin ekonomik kullanımı ve geliştirilmesi, alt yapısının çevre duyarlı olarak sağlıklılaştırılması ve geri kazandırılması, kentsel verimliliği ve üretkenliği korumayı ve yeniden kullanımı destekleyen yöntem ve uygulamalara öncelik veren kentler olarak açıklanmıştır (Gül ve Polat, 2009: 283).

Ayrıca ekokentler, kentlinin sosyal ve kültürel gereksinimlerini karşılamayı, sağlıklı ve güvenli bir çevre oluşturmayı, yaşam kalitesini artırmayı hedeflemek ve bu amaçla başta doğal, ekonomik, demografik, toplumsal, kültürel, tarihsel, fiziksel vb. özellikleri dikkate alarak kentsel alanların sektörel bazda kullanımı, koruma, kısıtlama kararlarını, örgütlenme, tasarım, planlama, uygulama ve yönetim ilkelerini ortaya koyarak, insan-kent-çevre'nin birbirleri ile ilişki ve etkileşim içerisinde ele alındığı bir kent tasarım ve uygulama yaklaşımıdır (Gül ve Polat, 2009: 288).

1.3.5. MEGA KENT

Mega kentler, iç içe geçmiş büyük kentlerden ve banliyölerden oluşan, çevreye ve ülkeye göre kültür ve ekonomi yönünden en gelişmiş olan merkez şehir olarak tanımlanır. Belli büyüklükleri aşmış, örneğin nüfusu bir milyonu geçmiş kentlere 'Ana Kent' denilmektedir (Tekkaş: 2011).

Çok yüksek bir nüfus veya ortalama yoğunluğuna sahip bir şehir ve / veya metropol alanı olarak tanımlanır. Bir megakent, en az 10 milyonluk bir nüfusla kentsel bir yığılma olarak düşünülür. Birleşmiş Milletler, megakenti, tutarlı kentsel düzey yoğunluğu yüksek olan bir bölgede en az 5 milyon nüfusun yaşadığı bir metro alan olarak tanımlar. Bir mega kent genellikle en az 10 milyon nüfusa sahip bir kent yığılma olarak kabul edilir (Lamb ve Harmon: 2005).

Tüm dünyada kırsaldan kente bir göç olgusu yaşanmaktadır. 1990'ların başında dünya nüfusunun büyük çoğunluğu kent alanları dışında yaşamaktaydı. Yaklaşık dünya nüfusunun yüzde 10'undan biraz fazla kentlerde yaşamlarını sürdürmekteydi. Birleşmiş Milletler Nüfus Planlama, önümüzdeki yıldan itibaren insanlık tarihinde ilk kez kentlerde yaşayanların sayısının, kırsal alanlarda yaşayanların sayısından daha fazla olacağını ifade etmektedir. Ayrıca kentlerde meydana gelecek nüfus artışının ise en büyük oranda 10 milyondan fazla nüfusa sahip megakentler'de yaşanacağını belirtmektedir (Pearce, 2006).

1.3.6. AKILLI KENT

Akıllı kent, bireylerin hayatlarında ekonomik düzenlemelere, sosyal yönetim ve halk hizmetlerinden pazar kontrolüne kadar pek çok alanda bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanıldığı bir şehirdir. Diğer bir ifade ile, akıllı kent kavramı ekonomi, yönetim, insan, mobilite, çevre, yaşam algılarında ileriye dönük bir şekilde öz-kararlı, bağımsız ve farkında vatandaşların bağış ve faaliyetlerinin akıllı birleşimi olarak da tanımlanabilir. Akıllı şehir, şehrin toplam zekâsını güçlendirmek üzere, fiziksel, sosyal, bilgi teknolojileri ve iş dünyasına dayalı alt yapıların bir birine eklenmesidir. Akıllı birleşim ve/veya eklenmeden kasıt yollar, köprüler, raylı ulaşım sistemleri, havalimanları, limanlar gibi ulaşım türleri, su enerji, eğitimi sağlık hizmetleri, güvenlik, insan kaynakları, çalışma kaynakları, sosyal ve ilişkisel kaynaklar ve çevresel etkenler gibi alanları barındırmaktadır (Gülseçen ve diğerleri, 2013).

Ekonomik açıdan akıllı kent terimi ise bir kenti akıllı endüstriler çerçevesinde ele almakta ve özellikle bilgi teknolojilerinin işleyiş süreci ile ilgili konulara odaklanmaktadır (Sınmaz, 2013: 78).

1.3.7. BİLGİ KENT

Her geçen gün geri dönülemez ve karşı konulamaz bir hızla büyüyen ve günümüzde sorunlar yumağı haline gelen kentlerden beklenen, sürekli öğrenen ve bilgiyi kullanabilen “yaratıcı ve yarışmacı” kent olmasıdır. Bir anlamda böyle bir kent ‘bilgi kenti’dir (Toprak, 2003’den aktaran Topal, 2004: 287) .

Bilgi kenti, bilgiye dayalı ekonomiden yola çıkarak vatandaşlarına bilgiye ulaşımı kolaylaştıran bir kenttir. Bu açıdan bu kentteki yaşayanlar büyük kütüphanelerden, kültürel ve sosyal faaliyetlere ve eğitim faaliyetlerine ulaşmada iletişim ve bilgi teknolojilerini kullanmakta ve bu faaliyetlerin içinde aktif olarak yer almaktadırlar (Aydoğdu, 2013: 15).

Bir kentin bilgi kenti olabilmesi için, ekonomik değer oluşturma ve bu süreçte ahlaki değer ve kuralları dikkati alma; örgütlenme ve yönetim ilişkilerinde bizzat

merkezde ve karar verici olmayarak, yönetimde birlikte karar alama; kaynakları etkin kullanma; sektörel işbirliğini sağlama ve sürdürebilme; kentte çok kültürlülüğün meydana getirdiği tehdit ve fırsatları saptayarak, bunları çeşitli projelerle işbirliğine çevirme; kentte bilgi toplumunu oluşturma; geçmişin ve bugünün bilgi ve tecrübelerini hedeflere ulaşmada kullanabilme ve sonucu alınmış programlardaki başarı ve başarısızlığın sorumluluğunu taşıyabilme ve yeniden programlayabilme gibi özelliklere sahip olması gerekir (Toprak,2003a: 14, Toprak 2003b: 94'den aktaran Topal, 2004: 287).

1.3.8.MARKA KENT

Marka kent, bir kentin sahip olduğu kültürel, tarihi, doğal ve toplumsal özellikler ile ekonomik ürün-hizmet, olanak, fırsat ve avantajlarını bir bütünlük içinde diğer kentlerden ayırt etmek amacıyla kendine özgü bir işaretle destekleyerek, yaşama geçirdiği tanıtım-imaj projesidir (Altay, 2009: 5).

Marka kent olmak aynı zamanda daha cazip olmak anlamına da gelmektedir. Çünkü ürünler ve hizmetler marka olduğunda, diğer ürün ve hizmetlere göre daha çok talep edilirler ve bir marka değeri ortaya çıkar. Daha çok talep edilmelerinin nedeni marka sloganından, kalitesine kadar ürünün kendisini ispatlamış olmasıdır. Marka kent olmakta benzer şekilde marka ile ilgili bir kavram, strateji, yöntem ve tekniklerin kentler için kullanılması anlamına gelir ve güven kavramını içerir. Marka olmuş bir kent, yeni yatırımcılara güven verir. Bir kent eğer marka olmak istiyor ise, istihdam sağlama kapasitesine sahip olmalı, maaşlara oranla aşırı derecede pahalı olmamalı, iyi durumda ve karşılanabilecek konaklama imkânı sunmalı, yeterli toplu taşıma imkânı olmalı, iyi okullar ve eğlence/kültür faaliyetleri olmalı ve iklim şartları iyi olmalıdır (Alaş, 2009).

1.3.9. REKABETÇİ KENT

Kentsel rekabetçilik, bir bölge olarak kentin diğer kentlere göre değerli ürün ve hizmetler üretme yeteneği ile ilgili bir kavramdır. Eğer bir kent ulusal ve küresel hasıladan pay alma sürecinde, diğer kentlerden daha iyi değerler üretebiliyorsa, bu

durum o kentin rekabetçilik yeteneğinin doğrudan bir sonucu olduğu şeklinde ele alınabilir (Banger, 2012).

Kent rekabetçiliği, sınırları çizilmesi oldukça zor olan bir kavramdır. Begg (1999), rekabetçilik kavramının tanımlanması üzerinde detaylı bir çalışma yapmakta ve tanımlamalar arasındaki farklılıkları, çalışmayı yürütenlerin ilgi alanlarının farklılığına dayandırmaktadır. Detaylı yazın taraması sonucunda, rekabetçiliği yatırım faaliyetlerini çeken ve ekonomik faaliyetleri teşvik eden kentsel, sosyo-demografik, kurumsal/mali ve ekonomik faktörler kümesi olarak tanımlamaktadır. Webster ve Muller (2000)'e göre kent rekabetçiliği, kentsel bir bölgenin diğer kentsel bölgelerle karşılaştırıldığında daha iyi değere sahip (bu illaki daha düşük fiyat anlamına gelmez) mal ve hizmet üretme ve piyasaya sunma yeteneğidir. Jensen-Butler (1997) ise kentsel rekabetçiliği esas olarak ulaşım, iletişim, elektrik ve su alt yapısı, verimli kentsel yönetim, Ar-Ge faaliyetlerinin kapasitesi, eğitim ve insan kaynakları kalitesinin ulusal ve uluslararası kentsel hiyerarşideki konumu şeklinde ifade etmektedirler. Ayrıca Herrsche ve Newman (2002)'a göre ise son yıllarda ekonomik kalkınmayı sağlamada ve rekabet gücünü artırmada en önemli mekânsal ölçek, kendine ait özellikleri ve sınırları ile ortaya çıkan kentler olmaktadır (Aktaran Eroğlu ve Yalçın, 2014: 20-27).

1.3. 10. KÜRESEL KENT

Bilgi çağı ve küreselleşme, kentler üzerinde yapısal değişimlerin meydana gelmesine yol açmıştır. Kentler değişim akımları ile birlikte, üretim merkezi olma işlevlerini ikinci plana iterek, hizmet ve iletişim olanaklarını ön plana çıkarmaya başlamışlardır. Ulusal yapıları aşan ilişkilerin ortaya çıkması, kentlerin küreselleşme sürecindeki konumunu değiştirmiş, küreselleşmenin hızlanması ve etkisini yoğunlaştırmasıyla bazı kentler yükselmeye başlamış ve bunun sonucunda bilgi ve sermaye akışına yön veren küresel kentler ortaya çıkmıştır (Kaypak, 2011: 117).

Küresel kentler, uluslar arası organizasyonların, finans kurumlarının, çok uluslu ve ulus ötesi firmaların yönetim faaliyetlerinin yürütüldüğü, ulaşım ve iletişim ağları bakımından pek çok üstünlüğe sahip merkezler olarak tanımlanmıştır Topal-Bilgili,

2012: 19-33). Küresel kentler, sermayenin ve üretimin kontrol edildiği, üretime ilişkin buluş ve teknolojilerin geliştirildiği, bütünsel kapitalist güç ilişkilerinin ve buna bağlı olarak ekonomik, politik ve de kültürel ilişkilerin kontrol edildiği merkezlerdir. Ayrıca, imalat sektörünün desantralize edildiği, onun yerini dünya ölçeğinde iş yapan firmaların, dünya ekonomisine etki eden borsaları, haberleşme, emlak, pazarlama ve sigorta şirketlerinin de yoğunlaştığı merkezler olarak tanımlanmaktadır (Es, 2007: 40'dan aktaran Topal-Bilgili, 2012).

Küreselleşme, piyasa ekonomisi kurallarının olabildiğince iyi işlediği mekanlar yaratmayı da içeren bir süreçtir. Kentler uluslar arası sermayeyi kendine çekebilmek için diğer kentlerle yarışa girebilmektedir. Dünya çapında kentler hiyerarşisini de beraberinde getirdiği bu süreçte, her ülke kentlerinin bu hiyerarşide yer alması için uğraşmaktadır (Şahin, 2010: 14-15).

Yeni mekansal organizasyonda, global sermayenin dünya kentlerini üretim ve pazarın eklemlenebilmesi amacıyla, temel düğüm noktaları olarak kullandığını açıklayan Freadman, 'Dünya Kenti Hipotezi' ni ortaya koymuştur. Dünya Kentlerini tanımlamak ve global kentsel bir hiyerarşiyi oluşturan yedi kriter: Önemli finans merkezi olma, çok uluslu şirketlere yönetim merkezi olma, uluslar arası kurumların varlığı, hızla büyüyen hizmet sektörü, önemli imalat merkezi olma, dünya taşımacılığında temel eklem noktası olma ve nüfus büyüklüğü şeklinde açıklamaktadır. Ayrıca sonradan, kentsel yaşam kalitesi, uluslar arası olaylar ve kültürel merkezler olma ve göçmenler için çekim merkezi olma kriterleri de eklenmiştir (Friedmann, 1986: 72'den aktaran Topal, 2003: 45).

Buraya kadar kent kuramları/modelleri içerisinde öne çıkan kimi kent modellerine kısaca değinilmiştir. Ancak bu çalışmanın ana kapsamını oluşturan girişimci kent modeline, daha detaylı ele almak ve ölçüm yöntemine ilişkin değerlendirmelerle de bütünleştirmek üzere bu bölümde yer verilmemiş ve gelecek bölüme bırakılmıştır. Böylece gelecek bölümde, öncelikle girişimcilik kavramı ve girişimci kent kavramı ele alınmakta, daha sonra girişimciliği ve girişimci kentleri değerlendirmek üzere uygulamalı modeller üzerinde durulmaktadır. En son olarak da

girişimci kentleri ölçmek üzere yazında bulunan uygulamalı çalışmaların bir özeti sunularak ikinci bölüm tamamlanmaktadır.

2. BÖLÜM: GİRİŞİMCİ KENTLER ve GİRİŞİMCİ KENTLERİN DEĞERLENDİRİLMESİNDE KULLANILAN YÖNTEMLER

2.1. GİRİŞİMCİLİK KAVRAMI

Girişimciliğin özellikle sanayi toplumundan bilgi toplumuna geçişle birlikte dünyada daha büyük bir önem kazandığı söylenebilir. Girişimcilik kavramının geleceğin bilgi toplumu şartları çerçevesinde doğru olarak anlaşılması ve algılanması ve bu unsurun etkin bir şekilde değerlendirilmesi gereklidir (Müftüoğlu ve Durukan, 2004'dan aktaran Bozkurt ve Erdurur, 2013: 58-59).

Günümüz bilgi toplumunda insan emeğinin üretim üzerindeki ağırlığı azalırken, bilgiye dayalı emeğin üretim üzerindeki ağırlığı her geçen gün artmaktadır. Bu noktada girişimciliğin öneminin; yenilik, yaratıcılık ve yönetim faaliyetlerinin tamamlayıcısı olarak ortaya çıktığı söylenebilir. Ayrıca günümüzde küresel ekonominin daha rekabetçi hale gelmesi de girişimciliğin önemini arttıran diğer faktörler olarak sayılabilir (Özkul, 2007: 344, 2004'dan aktaran Bozkurt ve Erdurur, 2013: 58-59).

Girişimcilikle ilgili, günümüzde yaygın kabul görmüş ilk tanım, 1755 yılında İrlandalı ekonomist Richard Cantillon tarafından yapılmıştır. Cantillon'a (1755) göre girişimci, kar elde etmek amacıyla işi organize eden ve işin riskini üstlenen kişidir (Döm, 2006:3). Girişimcilik; fırsatları görmek, beşeri ve diğer kaynakları yönetebilmek ve fırsatları gerçek sonuçlara dönüştürebilmektir. Robert Hisrich (1985) ise girişimciyi finansal, sosyal, psikolojik risklerle birlikte parasal ve kişisel tatmin alan, bu amaçla gerekli zaman ve çabayı harcayarak farklı değere sahip bir şey yaratma süreci olarak tanımlamaktadır (Döm, 2006:3).

Girişimci, ekonomik kaynakların düşük üretkenlik alanlarından yüksek alanlara aktarılma sürecinde baş aktördür. Çünkü girişimci kendisinin ve başkasının yarattığı yenilikleri ekonomiye kazandırır. En küçük bir yenilik dahi, üretim

sürecinde iyileştirmeler ve üretkenlik artışı sağlayabilir. Risk ve belirsizlik ortamında yeni iş kaynaklarını görebilen, fırsatları ve kaynakları kazanca ulaşmak ve büyüebilmek için kullanabilen kişiye “girişimci” denir. Girişimciler genelde sorumluluk alan ve bu yönde isteği olan, hesaplanmış risk alan, başarma isteği güçlü, enerjisi yüksek, fırsatları ve geleceği sezebilen, vizyonunu gerçeğe dönüştürmek isteyen, başarıyı paradan daha çok önemseyen, değişen olaylara dayanabilen, değişiklikleri benimseyebilen ve şartlara adapte olabilen kişilerdir (Bozgeyik, 2005: 37).

Girişimcilik her şeyden önce ve en önemlisi bir zihniyettir. Bir kişinin, bağımsız olarak ya da bir organizasyon içinde, bir fırsatı saptama ve yeni bir değer yaratmak ya da ekonomik başarı elde etmek için bu fırsatın üzerine gitme motivasyonunu ve kapasitesini tanımlar (Döm, 2006:8). Girişimcilik eğiliminde ya da girişimcilik niyetinde belirleyici etkiye sahip olan birçok unsur vardır. Bunlar arasında finansal kaynaklar, eğitim, rol modelleri, iş tecrübesi, inanç, aile, kültür ve kişilik özellikleri öne çıkanlarıdır (Bozkurt Ve Erdurur, 2013: 58-59).

Girişimcilik, temelde fırsatları keşfetmek, seçmek, yorumlamak ve daha sonra belirsiz bir ortamda yenilik yapma yeteneğidir. Bu yeteneği etkileyen bazı ana faktörler mevcuttur (Ferrante, 2005). Bunlar, başarma ihtiyacı duyma, kontrol odağı, risk alma eğilimi, belirsizliğe tolerans, kendine güven ve yenilikçiliktir (Koh,1996, 'dan aktaran Bozkurt ve Erdurur, 2013: 58-59).

2.2. GİRİŞİMCİ KENTLER

Günümüz dünyasında küreselleşme süreciyle giderek artan rekabet ortamı kentler için de söz konusu olmaya başlamış ve kentler uluslararası sermayeden daha fazla pay alabilmek için birbirleriyle yarışır hale gelmişlerdir. Bu durum kentlerin girişimciliği olgusu ile sonuçlanmış ve dahası kentler arasında bir hiyerarşinin oluşmasına yol açmıştır (Friedman, 1986: 72'den aktaran, Topal ve Bilgili, 2012). Bundan dolayı kentler, ulus devletin alternatifi olarak sermayeye en çok hizmet edecek mekanlar olarak yeniden düzenlenmeye başlanmıştır. Diğer bir ifade ile hem sermaye akışını kontrol edecek hem de sermayenin kendisini yeniden değerlendirme

sürecinde büyütmesini sağlayacak mekanlar olarak girişimci kent söylemi kullanılmaya başlanmıştır (Özkan ve Sıdal, 2008: 28).

Ayrıca küreselleşen dünya kentler için temel olarak iki ortak hedef belirlemektedir. Bu hedeflerden birincisi kentlerin yerel dinamikleriyle bir kalkınma süreci başlatmalarını ifade eden yerel kalkınma hedefidir. İkincisi ise kentlerin daha fazla sermaye birikimi elde etmek için kendi aralarında başlattıkları yarışmanın bir sonucu olan rekabettir (Gales, 2003: 285’den aktaran Özışık, 2015) . Devletlerin müdahaleci politikalar yürütmesini ön gören Keynesyen iktisadi düşüncenin zayıflaması, kentleri istihdam, vergi ve kalkınma gibi konularda şirketlere daha bağımlı hale getirmiştir. Neo liberal ideolojiler ve piyasaya dayalı yeni düzenlemelerde bu süreci daha hızlandırmış ve kentleri de rekabetçi toplumlar haline dönüştürmüştür (Gales, 2003: 287 ‘dan aktaran Özışık, 2015). Bu dönüşümlerin bir sonucu olarak gündeme gelen girişimci kenti tanımlayan üç temel unsur bulunmaktadır dönüştürmüştür (Gales, 2003: 287-291 ‘den aktaran Özışık, 2015). Bu unsurlardan birincisi, kentin imajını belirlerken rekabetçi ve piyasacı bir söylem uygulamaktır. İkinci ise ekonomik kalkınmaya, yatırıma ve görece refah düzeyi yüksek olan sosyal grupları kente çekmeye yönelik politikalara öncelik vermektir. Üçüncüsü ise klasik yerel yönetim anlayışından kamu-özel ortaklıkları gibi yönetim anlayışlarına geçişi sağlamak ve bunu yaparken de özel sektöre kentteki yerel kamu yararlarının, önceliklerinin, yönetim biçimlerinin belirlenmesinde, projelerin tayininde ve uygulamasında imtiyazlar tanımaktır (Gales, 2003: 287 ‘dan aktaran Özışık, 2015) .

Örneğin, kentlerin alış-veriş merkezleri, büyük eğlence alanları, gösteri alanları, büyük şehir projeleri, kültür merkezleri ve uluslararası organizasyonlara ev sahipliği gibi faaliyetlerle kendilerini gelişmiş tüketim ve cazibe merkezleri haline dönüştürmeye çalışmalarındaki amaç yerli ve yabancı yatırımları çekebilir duruma gelmektir (Özışık, 2015: 6). Buna yönelik yapılan faaliyetler kentin rekabet edebilirliğini artırmakta ve oluşan yatırım ortamları girişimciliği artırmaktadır.

Nitekim günümüzde kentlerin rekabet edebilirliğini anlatmak üzere “kentlerin pazarlanması”, “kentlerin satılması” veya “girişimci kentler” gibi kavramlar kullanılmaktadır. Kentler bir girişimcilik faaliyeti şeklinde değerlendirilince de, kent

yöneticileri doğal olarak bir girişimcide bulunması gereken özellikler dikkate alınarak değerlendirilmektedir (Şahin, 2010:14). Bu bakış açısından yola çıkıldığında, yapılması planlanan olimpiyat, dünya kupası, fuar vb. uluslararası etkinliklere ev sahibi olabilmek adına kentler çeşitli reklam filmleri çekmekte, diğer ülkelerin kendilerini desteklemeleri için anlaşmalara gitmektedirler. Bu yarışta geride kalan kentler, daha önce sahip oldukları avantajları kaybederken, bazı kentler ön plana çıkabilmektedir (Şahin, 2010: 14-15).

Günümüzde kentler uluslararası sermayeden pay alabilmek ya da aldıkları payları arttırabilmek için veya kendisini dünyaya tanıtabilmek için birbiriyle yarışır hale gelmiştir. Bu durum kentlerin girişimciliği ile sonuçlanmış dahası kentler arasında bir hiyerarşi oluşmuştur (Topal ve Bilgili, 2012: 25).

Bu açıdan kentlerin rekabet edebilirliğini arttırmak için yapılabilecek temel unsurları şu şekilde sıralamak mümkündür:

- Kent kimliği oluşturma yoluna gidilebilir.
- Ekonomik büyümenin kente sağlayacağı yararlar kent sakinlerine aktararak, onların katkı yapmaları sağlanabilir.
- Konut, ulaşım, iletişim gibi alt yapı hizmetlerinin iyileştirilmesi ve en iyi şekilde sunulması sağlanabilir.
- Rasyonel bir bakış açısıyla, vasıflı insan gücünün kentsel görevlerde yer almaları sağlanabilir.
- Kentin tarihi özellikleri (örneğin Trabzon için Sümela Manastırı, Van için Van Kalesi gibi) vekent için önem arz eden kaynakların (Örneğin Gaziantep için Antep fıstığı, Malatya için Kayısı gibi) vurgulanması yapılarak, bu süreci gelişen ulaşım ve iletişim araçlarıyla destekleyerek, bütün dünyaya duyurmaya çabalama ve marka kentler oluşturmaya çalışma şeklinde faaliyetlerde bulunulabilir (Topal ve Bilgili, 2012: 30).

Genel bir değerlendirme yapılacak olursak, girişimci kentler rekabeti arttırmak amacıyla, yönetim mekanizmaları eşliğinde kurgulanan ve yeni ekonomik modelde öncü role sahip aktif mekânlar olarak ortaya çıkmaktadır. Girişimci kentlerde merkezi rolü girişimci kültürü, girişim toplumu, yenilikçi çevre, ağlar, stratejik ittifaklar, ortaklıklar, yönetim vb. söylemlerin oynadığı görülmektedir. Diğer

tarafından girişimci kent ya da bölgenin ekonomik rekabetçilik çerçevesinde özne, mekan ve destekleyici olarak yükselişi, kapitalizmin genel bir buyruğu olmadığı gibi, tamamıyla kazai veya tesadüfî bir buluş da değildir. Kamusal anlatılar içinde ve onlar aracılığıyla kurulan bir olgu söylenebilir (Jessop, 2006:384).

Girişimci kentin önemli bir ayağı ulaşım, haberleşme ve altyapı gibi sistemlerinin geliştirilmesi ile ilgilidir. Bu sermayenin zaman ve mekan karşısındaki esnekliğini ve akışkanlığını arttırmak istemesiyle yakından bağlantılıdır. Ancak burada önemli olan soru, bu ulaşım projelerinin, haberleşme ve altyapı sistemlerinin nereye yapılacağı ve kimin bu politika üretim sürecinde etkili olacağı sorusudur. Özellikle ulaşım konusunda, genel eğilim, stratejilerin varsıllar lehine oluşturulması şeklinde zuhur etmektedir. Bu eğilim bir tarafın kentin olanaklarından daha fazla istifade etmesine yol açarken, diğer kesimin aynı ölçüde faydalanmasına engel olmaktadır. Çok önemsiz gözükmese de bu eşitsiz koşullar kent mekânında mal ve hizmetlere ulaşım konusunda, emeğin kendini daha uygun koşullarda sunması durumunda ve yaşam koşulları konusunda da toplumsal sınıflar arasındaki farklılıkları büyütmede, kalıcılaştırmakta, çözümünü zorlaştırmaktadır (Harvey, 2003: 71'den aktaran, Özkan ve Sıdal, 2008: 33).

2.2.1. GİRİŞİMCİ KENTLERİN ORTAYA ÇIKIŞI VE GELİŞİMİ

Girişimci kentlerin ortaya çıkışı ve gelişimi kentleşme olgusunun tarih içerisindeki seyrinden bağımsız olarak ele alınamaz. Sanayi devrimiyle birlikte, sanayileşmenin hızlanması ve hizmetler sektörünün giderek yaygınlaşması, kırsal nüfusun kentlere göçünde önemli nedenlerden biri olmuştur. Çünkü sanayi ve hizmetler sektörü kırsal ekonomik faaliyet olan tarım sektöründen daha fazla katma değer üretebilmekte ve bu da kent alanlarındaki insanların refah düzeyinin yükselmesine yol açmaktadır. Dolayısıyla kentlerde refah düzeyinin yükselmesi sosyal faaliyetlerin çeşitlenmesine ve kentlerin cazibe alanları haline dönüşmesine de yol açmaktadır. Ayrıca makineleşmenin hızlanmasıyla birlikte, tarım sektöründe de makineleşmenin yaygınlaşması, kırsal alanlarda gizli işsizlik denilen olguların yaşanmasına yol açmış ve kentlere yönelik göçlerin temel nedenlerinden birini oluşturmuştur. Bu durumun en güzel anlatımlarından birini John Steinbeck'in ünlü

Gazap Üzümleri romanında okumak mümkündür. Ayrıca sanayi devrimi sonrası Londra şehrinin nüfusunda meydana gelen yüksek artışlara ilişkin okumalarda, sanayileşmenin kentleşmede önemli bir dinamik oluşturduğunu göstermektedir. Girişimci kent olgusu ise kentleşmede meydana gelen hızlı gelişmelerin, kent yapılarında meydana getirdiği değişimlerin bir sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

Bu durum özellikle birikim süreçlerinin mekâna olan bağımlılığı üzerinden değerlendirildiğinde, yeni bir birikim rejiminin oluşturulma çabalarının sanayi sonrası ya da post-fordist olarak adlandırılan dönemde meydana gelen değişimlere dayandığı görülmektedir. Sanayi ekonomisinin temel bir karakteri olan ulus devlet düzlemine oturan birikim sürecinin mekâna bağımlılığı olgusu 1980'lerin başına kadar bu özelliğini devam ettirmiştir. Bu tarihten sonra bilgi teknolojilerinde yaşanan gelişme ile ortaya çıkan bilgi ekonomisi birikim süreçlerinin mekâna olan bağımlılığını ortadan kaldırmıştır (Candan ve diğerleri, 2004: 342). İletişim ve ulaşım konusunda yaşanan devrim niteliğindeki gelişmeler, mekana bağımlı olmayan kapitalist birikim rejimini oluşturmuş ve fordist dönemde gözlemlenen kent mekanında fabrikaya bağlı kitlesel seri üretimden yavaş yavaş kopuşlar yaşanarak, reel üretimden çok hizmet ve bilgi teknolojilerine dayalı bir üretime kaymıştır. Böylece Fordist dönemin dikey, hiyerarşik ve katı yönetim ve organizasyon yapılarına karşın post-fordist dönemde birikim rejiminin kendini yeniden ve daha hızlı biçimde üretmek ve olası krizlere karşı daha dayanaklı ve daha aktif reaksiyon gösterebilmesi açısından yatay, daha küçük ölçekli ve esnek bir üretim biçimi geliştirildiği görülmektedir (Sönmez, 2005: 17).

Kentler de bu köklü değişimden payını almış ve 1970'lerden sonra batı ülkeleri farklı bir kentleşme süreci içerisine girmişlerdir. Pek çok kent “sanayisizleşme” adı verilen yeni bir süreci yaşamaya başlamış ve kent merkezleri fordist dönemin üretimin, birikimin ve refah paylaşımının merkezi olma konusunda eski canlılıklarını yitirmişlerdir. Kentler, giderek atıl hale gelen fabrikalardan ve onun ve çevresindeki diğer yapılardan temizlenme sürecine girerken, fabrika çevresindeki işçi mahalleleri ve sosyal yaşam alanları üretimden kopma sürecinde giderek gözden düşmeye başlamışlardır. Ancak bu kentlerin tamamen gözden düştüğü anlamına gelmemekte, kent mekânının farklı biçimde yeniden değerlendirilmesine yönelik yeni yaklaşımların çekim alanına girmesine olanak sağlamaktadır (Newman ve Thornley,

2005'den aktaran, Sönmez, 2005: 17). Çünkü küresel pazar etrafında şekillenen küresel bir ekonomi oluşmakta ve bu çerçevede ulus-devlet sınırları küresel ekonomi için engel teşkil etmeye başlamıştır. Bu noktada kentler yeni işlevler yüklenerek, önemli bir aktör olmaya başlamıştır. Dolayısıyla küresel ekonomik aktiviteleri çekebilen kentler, söz konusu durumdan ekonomik avantajlar elde etmeye başlamış ve kentler arasında yarışma ortamı oluşturma hedeflenmiştir (Sönmez, 2005: 17).

Günümüzde artık-değerin dolaşımının oldukça hızlanması, zenginliğin akış oranı üzerinden ölçülmesine yol açmakta (Harvey, 2003: 242) ve böylece mekana bağlı kalmamak başta firmalar olmak üzere her türlü faaliyetin sınır ötesi düzeye taşınmasına yol açmaktadır. Bundan dolayı yeni yatırım alanı olma potansiyeli yüksek olan kentler, firmaları çekebilmek üzere neo-liberal politikaların gerekleri doğrultusunda düzenlenmeye başlanmakta ve bu bağlamda yönetim ve girişimcilik kavramları ekseninde küresel kent söylemleri ortaya çıkmaktadır (Özkan ve Sıdal, 2008: 28). Bu süreçte “esnek birikim rejimi” çerçevesinde, kamu tarafından kitlesel olarak sunulan hizmetlerin artık özel sektör eliyle, tüketici tercihleri doğrultusunda yapılması söz konusu olmuştur. Artık yerel yönetimlere yüklenen görev, özelleştirmenin “moderatörü” olmak ve uluslararası sermaye için yerel mekânı çekici kılmaktır olmuştur (Şener, 2003: 7). Diğer bir ifade ile ulus-devletin ekonomik ve siyasi sınırlarına dayalı sosyal amaçlar önemini kaybederken, giderek yükselen eğilim, küresel ekonomi koşullarına adapte olarak, küresel sermayenin kente yatırım yapmasını sağlayacak gerekli düzenlemeleri yapmak, kenti çekici hale getirmek suretiyle küresel ekonominin nimetlerinden azami faydayı elde etmek biçimine dönüşmüştür. Bu amaçla ifade edilen hedeflerin gerçekleştirilmesi için özel sektör ve yerel yönetimler birlikteliğinde ortak çalışmalar yapılmaya başlanmıştır. Bu çerçevede dünya çapında ilgi odağı olan, uluslararası sermayenin yatırım yapma isteğini arttıran girişimci kentler oluşturmak amaçlanmıştır (Koch, 2003: 7).

Burada amaç fordist dönemde olduğu gibi toplu kalkınma ya da refah değildir. Amaç, bireysel veya yerel olarak küresel düzeyde ortaya çıkmış kentler arasındaki rekabette kenti en iyi şekilde pazarlayarak kentin kendi başına gelişmesini, bir anlamda “marka”laşmasını sağlamaktır. Küresel ekonomi dünya kenti sıfatını kentlere verirken kentlerin girişimci ve küresel düzeyde rekabetçi

özelliklerini ön plana çıkarma amacı gütmektedir. Bu yapıyla uyumlu olarak kentlerin son dönemde rekabetçi roller üstlenen aktörler olarak yükselişe geçtiği görülmektedir. Bu dönüşümde esas olarak iki genel paradigma baskın çıkmaktadır. Bu paradigmalar Jeo-ekonomik ve jeo-politik olarak ifade edilebilir (Jessop, 2006: 387).

Jeo-ekonomik paradigma; ‘küreselleşme, savaş sonrasının büyüme krizi, toplumsal yeniden dağıtım mekanizmalarının bozulması ve refah ekonomisinin krizi sonucu ulusal devletin aşınması’ ve jeo-politik paradigma; ‘soğuk savaş sonu, pasifik yüzyıl yaklaşımı, yerel etnik kimliklerin yükselişi’ başlıkları altında sayılan, faktörler, devletin yeniden yapılanması ve dönüştürülmesi sonucunu doğurmuştur. Jessop (2006)’ya göre jeo-ekonomik paradigmada sayılanlar ulusal devlet çerçevesinin altını oymuş, onu anakroniktik kılmış ve ulusal ekonomilerin tümünü üretici olmayan kamu harcamalarının kısılması yönünde baskı uygulayan, kaçınılması nerdeyse imkânsız olan küresel rekabete maruz bırakmıştır. Bu da ulusal devletin, refahı yeniden dağıtma ve toplumsal dışlamayı ortadan kaldırma kapasitesini aşındırmıştır. Böylece kentler ve bölgelerin bu çöküşün sonuçlarından kaçınmaları, ekonomik stratejilerini, ekonomik kurumlarını, yönetim biçimlerini ve devlet biçimlerini dönüştürmelerini kaçınılmaz kılmıştır (Jessop, 2006:388).

Jeo-politik paradigma ise, Soğuk Savaş’ın sona erişiyile, rakip dünya sistemleri olarak kapitalizm ve komünizm arasındaki mücadelenin yerini kapitalizmin rakip türleri arasındaki mücadeleye bırakmasına yol açmış ve böylelikle ulusal devletler arasındaki ideolojik farklılıklara dayanan rekabet, askeri kaygılar yerine sivil, ekonomik ve teknolojik olgular lehine yeniden tanımlanmıştır. Güvenlik söylemleri de çevresel riskler, sürdürülebilir kalkınma ve ulus-aşırı göçmen akınlarının kontrolü mevzularına odaklanmıştır (Jessop, 2006:389). Her iki paradigmanın kurgulamış olduğu girişimci kentler, rekabeti arttırmak amacıyla, yönetim mekanizmaları eşliğinde kurgulanan ve yeni ekonomik modelde öncü role sahip aktif mekânlara dönüşmüşlerdir.

Kenti uzlaşmaz çıkarların çatıştığı bir mücadele alanı olarak gören Marxsızmin çağdaş temsilcilerine göre ise oluşturulmak istenenin ve girişimci kent olarak etiketlenen yeni yapıların kentsel ortak tüketim araçlarının metalaştırılarak

piyasada alınır satılır hale getirmek arzusunun bir sonucu olarak konuya yaklaşmaktadırlar. Girişimci kent projesiyle birlikte, devletin başta karlı üretim alanları olmak üzere kentin rantı yüksek alanlarından çıkarılması, özel sektörün elindeki alanların ise yerel yönetimlerin imar düzenlemeleri, değişiklikleriyle karlı, rantı yüksek alanlar haline getirilmesi için kamu-özel işbirliği oluşturulmasının bir sonucu olarak görülmektedir. Burada varılmak istenen nihai noktanın özel alanı asli ve kamusal alanı nihai hale getirmek çabası olduğunu ifade etmektedirler. Bu yönelişin kamusal alandan faydalanan geniş kitlelerin kent mekânından dışlanması, toplumsal refahtan payını yeterince alamaması gibi riskleri beraberinde taşıdığı göz ardı edilmemesi gerektiği üzerinde durmaktadırlar. Girişimci kent kavramı ile hizmetlerin özel alana daha fazla devredilmesi gündeme geldikçe, hizmet politikalarının oluşmasında, belirlenmesinde de daha fazla sermayenin söz sahibi olması durumunu ortaya çıkarmaktadır. Ve giderek kentsel siyasetin kentin sorunlarından koparak yatırımcıların ve yerel esnafın çıkarlarına endeksli hale gelmesi, kentsel siyasetin çoğulculuğunu kaybetmesi gibi önemli bir sorunla karşılaşılmasına yol açacaktır. Kentin mekânsal biçimindeki farklılaştırıcı dengesizlik, böylece geliri yeniden dağıtabilmektedir. Genelde, varlıklılar ve görece fazla kaynağa erişebilenler daha çok yarar elde ederken, yoksul ve hareket özgürlüğü kısıtlı olanlar sadece sınırlı kaynaklara sahip olurlar. Bu da hızla değişen bir kentsel sistemdeki gelir dağılımında oldukça önemli bir gerileme durumu anlamına gelmektedir.” (Harvey, 2003: 64).

Diğer bir ifade ile kentsel rantın toplum dışı, siyaset dışı, ulaşılmaz yüksek bir yerden dağıtıldığı girişimci kent formunda, bireylerin yaşam düzeylerinde iniş-çıkışlar gözlemlenecek ve kentsel sistemdeki herhangi bir bireyin gerçek geliri başkalarının kararlarıyla oluşan değişikliklere açık hale gelecektir (Harvey, 2003:71). Kentlerin girişimci özelliklerinin ön plana çıkarıldığı bir modelde, girişimcilerin ilk olarak fazladan karların azami düzeyde olduğu alanlarda konumlanmalarını beklemek mantıksız olmayacaktır. Hizmetin varlıklı olanlara, düşük gelirli alanlara oranla daha evvel ulaşmasının doğal bir eğilim olması bundan kaynaklanmaktadır. Ve bu da gerçek gelirin yeniden dağıtımı anlamına gelmektedir. Bu düşüncede gelirin yeniden dağıtımı olgusundan dolayı, özel sektörde bile, en azından dengeye daha çabuk ulaşılmasının sağlanması amacıyla kamu müdahalesine gerek

duyulacaktır. Hele yeniden dağıtımda nitelikçe bir ilerleme sağlanması hedefleniyorsa müdahalenin gerekçeleri daha da kuvvetli olmak durumundadır (Harvey, 2003: 96). Bu yüzden girişimci kent projesindeki “gece bekçisi devlet” (night watchman state) pratikte dile getirilen geniş çaplı dönüşümlerin hayata geçirilmesi söz konusu olduğunda yetersiz kalmaktadır. Bundan dolayı, kentsel sistemlerle ilgili herhangi kapsamlı bir strateji, kentin mekânsal biçimini değiştirmek için tasarlanan politikalarla bir kentteki toplumsal süreçleri etkileyen politikaları birlikte içermeli ve bağdaştırmalıdır (Harvey, 2003: 52). Zira eğer iktidar kenti biçimlendiriyorsa bunun ortaya çıkardığı hareketler de iktidarın dönüştürülmesinde stratejik bir rol oynayacaktır” (Castells, 1997: 216). Yani piyasa girişimci kent modelinde toplumu ve devleti yeniden oluştururken bir yandan da toplum ve devlet piyasa güçlerini dönüştürmektedir. Böylece girişimci kent modelinin tasarlanan biçimiyle sabit kalması mümkün olmayıp, zaman içinde değişime uğraması kaçınılmaz olacaktır.

2.2.2. GİRİŞİMCİ KENTLERİN DEĞERLENDİRME YÖNTEMLERİ

Girişimci kentlerin değerlendirilebilmesi için öncelikle girişimciliğin nasıl ölçülebileceği veya değerlendirilebileceğine ilişkin yöntemlerin neler olduğunun ortaya konması gerekmektedir. Girişimciliğin çok yönlü bir kavram olması, belirli bir alandaki girişimsel faaliyetlerin toplam miktarını yansıtacak toplulaştırılmış bir ölçüm oluşturmayı mümkün kılmamaktadır. Bununla birlikte, örneğin girişimciler tarafından yapılan yeniliklerin sayısı hesaplanabilirse veya girişimciler tarafından yüklenen belirsizliklerin miktarı ölçülebilirse o zaman bu göstergeler birleştirilerek toplulaştırılmamış bir girişimcilik ölçümü elde edilebilir. Ayrıca, girişimciliğin bazı boyutları tanımlanarak, belirli bir zamanda herhangi bir boyut alanındaki karşılıklı girişimsel faaliyet düzeylerinin karşılaştırılması mümkün olabilir (Iversen ve diğerleri 2008: 17).

Girişimciliği ölçmeye yönelik yapılan çalışmalar incelendiğinde, girişimciliği ölçmeye yönelik bir takım genel yöntemlerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlardan birincisi öz istihdam oranının kullanılmasıdır. Öz istihdam oranı, öz

istihdam sayısının emek gücüne oranlanmasıyla elde edilmekte ve ülkeler arasında girişimciliğin karşılaştırılmasında kullanılmaktadır. İkinci olarak, öz istihdam oranının modifikasyonlarından oluşan modellerin kullanıldığı görülmektedir. Burada ise yenilikçilik gibi girişimciliğin diğer yönlerini en iyi temsil edecek göstergelerin oluşturulmasıyla girişimciliğin ölçülmesine çalışılmaktadır. Bu anlamda işletme sahipliği oranı, işletmelerin açılış ve kapanış oranları gibi göstergeler kullanılarak değerlendirmeler yapmakta mümkündür. Diğer ölçüm yöntemi olarak Küresel Girişimciliği İzleme (Global Entrepreneurship Monitor-GEM) ve Toplam Girişimsel Faaliyet Endeksi gibi yaklaşımlarla da girişimciliği ölçmek mümkündür. Bunun dışında yenilikçiliği, girişimcilik güdülerini ve girişimcilerin büyüme ve varlıklarını devam ettirme yönünde performanslarını ölçmeye yönelik çalışmaların yapıldığı da görülmektedir. Ayrıca şunu belirtmek gerekir ki, hiçbir ölçüm diğerinden daha yüksek bir üstünlük göstermez. Her bir ölçüm sisteminin kendi güçlü ve zayıf yönleri bulunmakta ve seçilen ölçüm yönteminin de araştırma sonuçlarını etkilemesi kaçınılmaz bir olgudur (Iversen ve diğerleri 2008:18-36).

Girişimci kentlerin değerlendirilmesinde ise, hem girişimciliğin hem de kentlerin çok boyutluluğunun bulunması ve ayrıca kentlerin gelişen yapılar olmasından dolayı bir yapı çerçevesinin kurulmasını zorunlu kılmaktadır. Kentlerin, girişimcilerin yetişmesi yönünde sağladığı avantajların, kentin girişimci çekmedeki potansiyelinin ve kentin mevcut durumunun ortaya konulduğu çoklu göstergelerden oluşan bir yapının kurulması gerekmektedir. Bu çerçevede baktığımızda farklı çalışmalarda girişimci kentin ölçümüne ilişkin farklı yapıların kurulduğu görülebilir.

Bu yapılardan birisi Endeavor Brasil 2014 çalışmasında kurulan yapıdır. Bu yapının yedi belirleyen üzerine kurulduğu görülmektedir. Bu belirleyenler düzenleyici çevre, altyapı, piyasa koşulları, sermaye erişimi, yenilikçilik, beşeri sermaye ve kültürden oluşmaktadır. Ayrıca her belirleyen kendi içerisinde iki alt belirleyene ayrıştırılmıştır. Düzenleyici çevre zaman süreci ve vergi maliyetleri olmak üzere iki alt belirleyenden oluşmaktadır. Zaman süreci alt belirleyeni girişimcilerin işlemleri gerçekleştirmede ihtiyaç duyduğu zaman ve para işlemlerinin gerçekleşme süreçlerini belirlemeye yönelik bir belirleyendir. Altyapı belirleyeni ise ülke içi ulaşım ve kentsel koşullar alt yapılarından oluşmaktadır. Piyasa koşulları belirleyeni ise ekonomik kalkınma ve potansiyel müşteriler alt belirleyenlerinden

oluşmaktadır. Sermaye erişimi ise borçlanma üzerinden mevcut sermaye ve riskli sermaye erişimleri alt yapılarından oluşmaktadır. Yenilikçilik ise yatırım yoğunluğu ve yenilikçilik oluşturma potansiyelinden oluşmaktadır. Beşeri sermaye ise temel emeğin kalitesi ve erişimi ile yüksek becerili emeğin kalite ve erişimi alt belirleyenlerinden oluşmaktadır. Kültür belirleyeni ise girişimsel potansiyel ve girişimsel imaj alt belirleyenlerinden oluşmaktadır. Bu alt belirleyenleri oluşturan göstergeler üçüncü bölüm Tablo 1’de sunulmuştur.

Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI) ise, kentlerin girişimsel ekosistemlerini detaylı olarak inceleyerek, kentlerin girişimsel genel koşullarını, bireysel düzeyde girişimsel tutumlarını, yetenek ve isteklerini bu endeks yöntemiyle geliştirmiştir. Endeks bileşeni, politika yapıcılara kentlerin girişimsel gelişimini ve farklılıkları anlamada bir araçtır ve böylece verimli girişimciliği teşvik eden politika uygulamalarını sağlamaktadır. Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI), sürdürülebilir ekonomik gelişme için girişimciliğin gücünden yararlanması konusunda yöneticilere de yardımcı olmaktadır.

Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI), dünya çapındaki 132 ülkenin, girişimcilik sürecinin hesaplanması ve niceliksel ölçeklendirilmesini sağlamaktadır. Bu, söz konusu kentlerde, girişimciliğin anlaşılması konusunda bir ön araştırma ve her bir kent için ayrı şekilde girişimsel ekosistemlerinin darboğazları ve güçlü yanları açısından kesin bir öngörü sağlamaktadır. Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI) verileri, son otuz yıllık girişimcilik araştırmaları tarafından desteklenmektedir.

Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI), Küresel girişimcilik Ağı (GEN)’yla ortak bir proje ile kentsel bir girişimcilik ekosistemi oluşturulması konusunda başlangıç olmayı hedeflemektedir. Ayrıca yapılan çalışmalara ilham vermek ve ileri düzeyde araştırmalarla, başlangıç aşamasındaki girişimcileri eğitmek ve kentsel liderlerle bağlantı sağlamak konusunda, ülke çapında insanlara yardımcı olmaktadır. Ayrıca ülke çapında ekonomik istikrarın sağlanması, yeniliklerin hızlandırılması ve iş sağlayan umut verici yeni girişimlerin de gelişimine katkı sağlaması beklenmektedir.

İhracat temelli girişimcilik endeksleri ve genel çerçeveye dayalı endeksler, Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI) tarafından uluslar arası girişimsel ekosistem profilini sağlamak amacıyla gerçekleştirilmiştir. Gerek piyasa koşulları, alt yapı,

sermaye erişimi, beşeri sermaye, kültür ve yenilik temelli endeksler, gerekse de genel çerçeveye bağlı endeksler, Kentsel Girişimcilik Endeksi tarafından kentsel girişimcilik ekosisteminin profilini oluşturmaktadır. Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI), basit bir hesaplama olmadığı gibi sadece yeni firma kayıtları ve siyasi karşılaştırma uygulaması da değildir. Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI), ciddi gelişme gösteren girişimciliğe de odaklı değildir; girişimciliğin temel karakteristik özelliklerini dikkate alarak verimlilikteki artışını özellikle dikkate almaktadır: yenilik, piyasa yayılımı ve gelişim odaklı olmak ve de uluslar arası bir bakış açısı kazanmak bunlardan bir kısmıdır. Çünkü girişimciliğin bireyler için hem sosyal hem de ekonomik sonuçları bulunmaktadır. GEI, verimliliği aktive eden dinamikleri, kurumsal olarak bireylerin etkileşimlerini, bireysel düzeyde yetenekleri, tutum ve istekleri dikkate almaktadır.

Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI), girişimciliği ekonomik ve kurumsal kavramlardan çok daha farklı şekilde tanımlamaktadır. Örneğin Kenya ekonomisine özgü yerel bir bahçıvanlık girişimi elbette Silikon Vadisi'ndeki sosyal bir medya girişiminden farklı olacaktır. Bu farklılıkların tanımlanmasında, GEI, kurumsal olarak var olan, girişimciliğin verimlilik sürücüleri ekonomik ve demografik yapılar kadar ulusal kurumları da tanımlayan verilerle, bireysel düzeyde verileri kombine etmektedir.

Sonuç olarak, Küresel Girişimcilik Endeksi, Girişimsel Ekosistem Modelinde girişimciliği merkezde 'İstek, Yetenek ve Davranış' olmak üzere üç unsura dayandırmaktadır. Kentlerin girişimsel ekosistemlerinin ayrıntılı şekilde açıklandığı endekste, kentlerin girişimsel genel koşulları, bireysel düzeyde girişimsel tutumları, yetenek ve isteklerini bu endeks yöntemiyle geliştirmiştir. Sonrasında 'Girişimsel Deneyim ve Hata Dinamiği' temellendirdiği 7 ana belirleyen tanımlanmıştır. Bunlar; 'Piyasa Yapısı, Altyapı, Ar-ge Sistemi, Finansal Sektör, Kurumsal Sektör, Kamu ve Eğitim sistemi'. Bu belirleyenlerle, kentlerin 'Girişimsel Genel Koşulları Modeli' açıklanmıştır.

2.3. GİRİŞİMCİ KENTLERİN DEĞERLENDİRMESİNE YÖNELİK YAZIN TARAMASI

Yazında girişimci kentlerin değerlendirilmesine ilişkin farklı analiz yöntemleri kullanılarak yapılmış sınırlı sayıda uygulamalı ve teorik çalışma bulunmaktadır. Burada bu çalışmalara ilişkin bir yazın özeti sunulmakla birlikte, girişimciliğin belirleyenlerine yönelik yapılmış kimi çalışmalara da değinilmektedir.

Acs ve diğerleri (2016) tarafından hazırlanan Küresel Girişimcilik Endeksi (GEI) çalışması sonucuna göre, ABD 86.2 endeks skoru ile ilk sırada yer almaktadır. ABD'yi Kanada (79.5), Avusturalya (78.0), Danimarka (76.0) ile izlemektedir. İlk on ülke Dünya girişimcilik kapasitesinin yüzde 52'sini oluşturmaktadır. Türkiye 52.7 endeks değeriyle 132 ülke arasında 28. sırada yer almaktadır. 9.9 endeks değeriyle Çad en son sırada yer almaktadır.

Kaliforniya Devlet Üniversitesi Ekonomik Kalkınma Merkezinin (CED) 2015 yılında yapmış olduğu çalışma, bölge ekonomisinde yenilikçilik, girişimcilik ve beşeri sermaye etkilerini değerlendirmektedir. Çalışmada 2008-2013 dönemi esas alınarak, ekonomik performans, beşeri sermaye, girişimsel sermaye, yenilik faaliyeti ve mekânsal kaliteyi içeren beş gösterge üzerinden dokuz bölge (Portland, Yuba City, Fresno, Medford, Boise, Sacramento, Tri County, Redding, Reno) değerlendirilmiştir. Sonuç olarak girişimsel çevre konusunda ilk sırayı Portland alırken, yenilik faaliyeti alanında ise ilk sırayı Yuba City'nin aldığı görülmektedir. Boise'nin ise özellikle girişimsel açıdan işletme açılması ve işletmelerin gelişimi için oldukça elverişli bir bölge olduğu ifade edilmiştir.

Girişimciliğin yenilik ve ekonomik ilerlemeyi ve de kalkınmayı beslediği düşüncesinden hareketle yapılan ve bizim araştırmamız için de büyük oranda referans kaynağı olan bir diğer çalışma; “2014 Brezilya Girişimcilik Endeksi”dir (Endeavor: 2014). Çalışmada Brezilya'daki büyük şehirlerin (14 şehir) girişimsel ekosistemleri analiz edilmiş ve işletmelerin gelişimi için daha uygun şartların neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. 2014 Brezilya Girişimcilik Endeksi için 7 temel belirleyenden oluşan bir çalışma yapısı kurulmuştur. Bu belirleyenler düzenleyici çevre, altyapı ve erişilebilirlik, piyasa koşulları, sermaye erişimi, yenilik ve

girişimcilik, beşeri sermaye ve eğitim ve kültür'den oluşmaktadır. Her bir belirleyen ise iki alt belirleyenden oluşmuş ve toplamda 14 alt belirleyen söz konusu olmuştur. Çalışma sonucunda Florianopolis kenti 7.53'lk genel endeks puanıyla ilk sırada yer almıştır. Bunu 7.46 endeks değeriyle Sao Paulo, 7.16 endeks değeriyle Vitoria izlemiştir. 4.53'lk endeks değeriyle Salvador en son sırada yer almıştır.

Bianchi ve Biffignandi (2012) ise yaptıkları çalışmada girişimciliğin olası belirleyenleri yeni bir endeks yöntemiyle elde etmeye çalışmışlardır. Ayrıca girişimcilikle ilgili faktörleri somutlaştırmak üzere ekonometrik yöntemler (logit ve regresyon) uygulanmıştır. Elde edilen bulgular, eğitim, aynı sektördeki iş deneyimi ve girişimcinin de aynı zamanda ücretli çalışan konumunda olmasının, girişimcilikte pozitif faktörler olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Anokhin ve diğerleri (2011) girişimcilik fırsatlarının temellerini inceledikleri çalışmalarında Veri Zarflama Analizi ve Malmquist endeks yaklaşımlarını kullanmışlardır. Çalışmada 1993-2002 dönemi ve 66 ülke verisi kullanılmakta ve girişimcilik fırsatlarının makro düzeyde ölçülmesinde Veri zarflama Analizinin ve Malmquist Verimlilik Endeksinin nasıl kullanılabileceği üzerinde durulmaktadır. Sutter ve Stough (2009) yaptıkları çalışmada, girişimciliği ölçmeye çalışmışlar ve buradan hareketle Amerika'daki belirli kentsel alanların ekonomik gelişim problemlerini incelemişlerdir. Çalışmada emek, sermaye, bilgi sermayesi ve girişimsel sermaye olmak üzere dört değişken kullanılmış ve Veri Zarflama Analizi tekniği uygulanmıştır.

Garcia (2011) yaptığı çalışmada, Avrupa'daki şehirlerde girişimciliğin belirleyenlerini analiz etmeye çalışmıştır. Çalışmada girişimciliğin özellikle son yıllarda ekonomik gelişme ve yeniliğin bir kaynağı olarak anahtar bir rol oynadığına değinilmiş ve girişimciliği belirlemede yaratıcılığın önemli bir unsur olduğu vurgulanmıştır. Çalışmada 22 Avrupa ülkesinden 209 kent analize dahil edilmiş ve 1999-2010 periyodu üçer dönem şeklinde incelenmiştir. Girişimsel dinamizmi belirlemek üzere en küçük kareler yöntemi (OLS) ve Random Effect gibi ekonometrik analizlerden ve Temel Bileşenler Analizinden yararlanılmıştır. Ayrıca girişimsel dinamizmi etkileyen önemli etkileri ayrıştırmak ve kentlerin ekonomik performansları ile yaratıcılık arasında ilişkiyi belirlemek üzere Eklektik Yapı

(Eclectic Framework) oluşturulmuştur. Sonuç olarak, üçüncü derece ekonomi (hizmet Sektörü), yüksek istihdam (talep yanlı), üçüncü derece eğitim ve nüfus azalışı (arz yanlı), kamu sektörünün küçüklüğü, yüksek nüfus oranı, taşımacılık-iletişim (kamu müdahalesi) endekslerinin yeni iş kayıtları için pozitif bir etkiye sahip olduğu görülmüştür. Buna karşılık tam zamanlı iş, daha yüksek ve hızlı eğitim endekslerinin ise negatif etkiye sahip olduğunu gösteren güçlü kanıtlar elde edilmiştir. Nihai olarak çalışma sonucunda en büyük girişimcilik oranı Doğu Avrupa Kentlerinde gözlemlenmiş ve bunu sırasıyla Batı ve Kuzey Avrupa kentleri izlemiştir. Son sırada ise Güney Avrupa Kentleri yer almıştır. Ayrıca başkentlerinde diğer kentlere nazaran avantajlı oldukları gözlemlenmiştir.

Şahin ve diğerleri (2011) yaptıkları çalışmalarında, Hollanda örneğinden hareketle göçmen girişimcilerin kentsel ekonomideki üstlendikleri rolü incelemişlerdir. Göçmenlerin, uygun piyasa oluşturmanın yanında, modern kentlerde yaratıcı iş oluşturma konusunda da pozitif bir uyarıcı konumunda olduğu ifade edilen bu çalışmada, Türk göçmen girişimcilerin performansı analiz edilmiştir. Çalışmada göçmen girişimcilerin birçok üretken yetkinliğe sahip olduğu ve bundan dolayı yeni girişimcilik türleri geliştirme eğilimlerine sahip oldukları belirtilmektedir. Performans sonuçları varyasyon göstermekle birlikte, birçok göçmen girişimcinin yüksek performans gösterdiği tespit edilmiştir.

Xu (2010), yaptığı çalışmada Küresel Girişimcilik İzleme Modeline (GEM) dayalı olarak Shenzhen’de girişimsel çevrenin mevcut durumunu incelemiştir. Çalışmada uzman görüşlerine de başvurularak Shenzhen’deki girişimsel çevrenin dokuz yönü analiz edilmiştir.

Bu yönler; finansal destek, kamu politikaları, hükümet programları, eğitim ve beceri, araştırma ve geliştirme, ticari ve profesyonel alt yapı, fiziki sermaye erişimi, piyasa açıklığı ve kültürel ve sosyal normlar alanlarından oluşmaktadır. Sonuç olarak, Shenzhen’in girişimsel çevre bakımından Shanghai ve diğer bütün bölgelerden daha iyi durumda olduğu sonucuna varılmıştır.

Acs ve diğerleri (2008) yaptıkları çalışmada, 2001-2006 dönemi için Küresel Girişimciliği İzleme (GEM) veri tabanını kullanarak 34 dünya kenti için girişimcilik endeksleri oluşturmuşlardır. Çalışmanın amacı girişimsel algılar ve girişimsel

faaliyet arasındaki bireysel süreçleri içeren bir yapı oluşturmak ve kentsel çevrenin bu süreçler üzerinde nasıl bir etkiye sahip olduğunu göstermektir. Bunun için seçilen endekslerde şehir düzeyi ve ülke düzeyi arasındaki farklılıklar incelenmiş ve uygulamalar kentlerin girişimsel avantajlarının başlangıç testlerini oluşturmuştur. Çalışma sonucunda ilginç bulgular elde edilmiştir. Bunlardan birincisi, kuramların da tahminine uygun olarak, en büyük kentler ülkelerden daha fazla girişimci bulunmuştur. İkincisi, en az girişimci ülkelerde, kent/ülke farklılıkları çok daha büyüktür. En önemli kent/ülke farklılığı Almanya ve Japonya’da görülmüştür. Örneğin Japonya Başlangıç evresi girişimcilik faaliyeti oranlarını (ESEA) açısından Dünyada en düşük orana sahip ülkelerden biriyken, Tokyo en yüksek girişimcilik oranına sahiptir. Bunun tersi de doğrudur. Yani ülke olarak en yüksek girişimcilik faaliyeti oranına sahip ülkedeki bir kent en düşük girişimcilik faaliyeti oranına sahip olabilir. Diğer ilginç bir sonuç, dünyadaki en başarılı ekonomilerden biri, en düşük girişimcilik oranına sahip ancak dünyadaki en büyük şehirlerden biri olan bir kente sahip olabilir. Diğer bir istisnanın Almanya olduğu görülmektedir. Ortalama ülke performansı ile Almanya, en büyük şehir/ülke farklılıklarına sahiptir ve Dünya’daki en iyi performans gösteren şehirlerden bazısına sahiptir.

Acs ve Armington (2004), yaptıkları çalışmada ise istihdam artışı ve girişimsel faaliyet arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Çalışmada 394 yerel ekonomik bölge ve 6 endüstriyel sektöre ait veriler kullanılmıştır. Çalışmanın sonucunda, istihdam artışı ve girişimsel faaliyet arasında güçlü bir ilişki tespit edilmiştir. Beşeri sermaye ve kümelenme etkileri arasında ise negatif bir ilişki bulunmuştur.

Acs ve Szerb (2009), yaptıkları diğer bir çalışmada, Hollanda örneğinden hareketle girişimcilik durum analizi yapılmıştır. Çalışmada, girişimsel tutum, girişimsel faaliyet ve girişimsel istek olmak üzere ekonomik gelişmenin çeşitli aşamalarına ilişkin üç alan belirlenmiş ve bunlara ilişkin 31 değişken kullanılmıştır. Bu değişkenlerden hareketle Küresel Girişimcilik ve Kalkınma Endeksi (GEINDEX) denilen bir yeni endeks oluşturulmuştur. Bu endeksin ilk olarak girişimciliğin karmaşık niteliğini yeterince anlamayı kolaylaştırması, sonra girişimcilik faaliyetlerinin niteliksel ve niceliksel yönlerini ayırtırmaya olanak tanınması ve son olarak bireysel ve kurumsal düzeyde değişkenlerin birleştirilmesine olanak sağlaması en önemli avantajları olarak ifade edilmiştir. Çalışma sonucunda Hollanda da

Girişimsel performansa ilişkin olarak firma büyümesi, işgücü, eğitim sistemi ve yenilik olmak üzere dört zayıf halkanın varlığına işaret edilmiştir.

‘Girişimcilikten Ekonomik Gelişmeye isimli çalışma, 1999 ile 2008 yılları arası, Küresel Girişimcilik Monitörü’nün on yıllık teorik ve ampirik görüşlerini içermektedir (Acs, Amoros, Bosma ve Levie: 2009). Küresel Girişimcilik Monitörü’nün girişimcilik ve ekonomik kalkınma arasındaki ilişkiyi 1999- 2008 yılları arası incelemiştir. Dünyanın ve bölgelerin yıllık girişimsel faaliyeti değerlendirilen ilk analiz, G7 ülkeleri için gerçekleştirilmiştir: Kanada, Fransa, Almanya, İtalya, Japonya, Birleşik Krallık ve Birleşik Devletler. GEM, girişimcilik ve ekonomik kalkınma arasındaki bağlantıya ilişkin oluşturduğu ilk modelde, beş temel elementten bahsedilmiştir: 1. Sosyal, kültürel, politik ve Ulusal Kavramlar; 2) Genel Ulusal Çerçeve Şartları ve Belirli Girişimsel Koşullar, 3) Girişimcilik Fırsatları ve Girişimsel Kapasite, 4) İşletme dinamikleri ve 5) Ulusal Ekonomik Gelişme.

Girişimcilik ve ekonomik kalkınma arasındaki küresel nedensellik ilişkisi modelleştirildiği ve revize edilen bu modellerin, ekonomik kalkınma bakımından ekonomik değişkenlere girişimcilerin katkılarını sunmakta olduğu belirtilmiştir. Genel olarak bu modellerin tipolojilerini ‘faktör sürücü model, verimlilik-sürücü ekonomiler, yenilik-sürücü ekonomiler’ olarak tanımlanmaktadır.

GEINDEX girişimsel tutum, girişimsel faaliyet ve girişimsel istek anlamında girişimciliğin kavramsal özelliklerini ortaya koyarak; 17 değişken Küresel Girişimcilik Monitörü, 14 değişken diğer veri kaynaklarından olmak üzere 3 alt-endeks ve bir süper endeks endeksin yapımında kullanılmıştır. Kullanılan bu endekse göre ekonomik gelişme ve girişimcilik arasında pozitif bir ilişki söz konusudur.

Türkiye’de girişimci kentlerin değerlendirmesi konusunda yapılmış uygulamalı çalışmalar bulunmamakla birlikte, kent rekabetçiliği ve kentlerin sürdürülebilirliği konularında yapılan çalışmalar bulunmaktadır. Kent rekabetçiliği konusunda yapılan çalışmalardan bazısını : Alkin ve diğerleri (2007), Dursun (2013), URAK (2009-2010), EDAM (2009), Şeker ve diğerleri (2013-2014), Eroğlu ve diğerleri (2014) şeklinde örneklendirmek mümkündür. Türkiye’deki kentlerin

sürdürülebilirliğini inceleyen uygulamalı çalışmalardan bazıları ise: Taşdoğan ve diğerleri (2014), MasterCard Worldwide ve Boğaziçi Üniversitesi (2011), Yazar (2006), Tosun (2013), Altuntaş ve Türker (2012).

3. BÖLÜM: UYGULAMA VE ANALİZ SONUÇLAR

Bu bölümde uygulamaya ilişkin kullanılan veriler, uygulanan yöntem ve elde edilen analiz sonuçları alt başlık şeklinde ele alınmaktadır.

3.1. GÖSTERGELER VE VERİLERİN TANIMLANMASI

Çalışmada kullanılacak göstergeler, Endeavor Brasil 2014 çalışması esas alınarak belirlenmeye çalışılmıştır. Ancak anket çalışması yapılmamış olmasından ve bazı verilerin ikincil kaynaklardan temin edilememesinden dolayı, Endeavor Brasil 2014 çalışma yapısındaki gibi alt belirleyenler ele alınmamış, doğrudan belirleyenler altında oluşturulan göstergelerden hareketle analiz yapılmıştır. Aynı zamanda Endeavor Brasil 2014 çalışmasında kullanılan kimi göstergeler Türkiye için mevcut olmadığından belirleyenleri göstereceği düşünülen veriler ele alınmıştır.

Endeavor Brasil 2014 çalışmasında, düzenleyici çevre, altyapı, piyasa koşulları, sermaye erişimi, yenilik, beşeri sermaye ve kültür belirleyenleri olmak üzere 7 belirleyen ele alınmıştır. Ayrıca her bir belirleyen için alt belirleyenler (14 adet) belirlenmiştir. Bu alt belirleyenler altında 44 gösterge yer almaktadır. Endeavor Brasil 2014 çalışmasında kullanılan belirleyenler, alt belirleyenler ve göstergeler Tablo 1’de gösterilmiştir. Bu çalışmada ise veri elde etmedeki kısıtlardan dolayı yedi belirleyen altında 30 gösterge dikkate alınarak analiz yapılmıştır. Bu çalışmada kullanılan belirleyenler ve göstergeler Tablo 2’de sunulmaktadır.

Çalışmada 30 Ana Kent belediyesine sahip illerin verileri kullanılmıştır. Bu veriler TÜİK, Adli Sicil Ve İstatistik Genel Müdürlüğü, Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu, Devlet Hava Meydanları İşletmesi Genel Müdürlüğü, Gelir İdaresi Başkanlığı, Karayolları Genel Müdürlüğü, Tük, Türkiye Bankalar Birliği, Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası, Türkiye Ekonomi Politikaları Araştırma Vakfı, Türkiye Patent Enstitüsü, veri kaynaklarından elde edilmiş ve 2013 yılı esas alınmıştır. 2013 yılının esas alınmasındaki gerekçe sonraki yıllara ilişkin verilerin söz konusu veri tabanlarında mevcut olmaması ve bu verilere ulaşılamamasıdır.

TABLO 1. GİRİŞİMCİ KENTLERİN BELİRLEYENLERİ VE GÖSTERGELERİ

BELİRLEYENLER (7)	ALTBELİRLEYENLER (14)	GÖSTERGELER (44)
DÜZENLEYİCİ ÇEVRE (REGULATORY ENVIRONMENT)	1. İşlem Süreci	- Bir işletmenin açılma zamanı - Mimari projeler için onay zamanı - Mahkeme kayıtları yoğunluğu - Elektrik enerjisi sağlama süreci - Gerçek tahmini kayıtları elde etme zamanı
	2. Vergi Maliyeti	- Küçük ve Orta İşletmelerde Etkili Vergileme - Ortalama Emlak Vergisi Oranı
ALTYAPI	3. Kentlerarası Ulaşım	- Yol Geçiş Yoğunluğu - Doğrudan Uçuş Sayısı - En Yakın liman Mesafesi
	4. Kent Koşulları	- İnternet Erişimi - Elektrik Maliyeti - Ortalama m² Maliyeti - Ev/iş Gidiş ve Dönüş Süresi - Araç Hırsızlık Oranı
PİYASA KOŞULLARI	5. Ekonomik Gelişme	- Reel GSYİH Büyüme - Toplam GSYİH
	6. Müşteri Portföyü	- Şirket Başına Kamu Harcamaları - Kişi Başına Gelir - İlave Hizmet Değerleri
SERMAYE ERİŞİMİ	7. Borçlanma Yoluyla Mevcut Sermaye	GSYİH Kredi Uygulamaları
	8. İşletme Sermayesine Erişim	% Nispi VC+GC % Nispi PE - Sermaye Başına Para
YENİLİK	9. Yatırım Yoğunluğu	- S&T Kamu Harcaması - Özel Yenilik Harcaması
	10. Genel Yatırım Potansiyeli	- Patent Başvuruları - STEM Çalışanlarının Oranı - Şirket Bağlantısı - STEM’de Çalışan Ms ve Drs
BEŞERİ SERMAYE	11. Temel İşgücü Niteliği ve Erişimi	- Orta Öğrenim Mezunu - Yüksek Okul Mezunu - Teknik Kurs Kaydı - IDEB Mezunu(MS) - IDEB Mezunu
	12. Yüksek Nitelikli İşgücü ve Erişimi	- Kurs Mezunu (%) - Yönetici Pozisyonu Ortalama Maaş - Toplam Nitelikli Kurs Öğrencisi - Yüksek Nitelikli Kurs Öğrencisi
KÜLTÜR	13. Girişim Potansiyeli	- Girişimcilik Potansiyeli - Gerçek Girişimciler
	14. Girişimcilik İmajı	- Ülke Gelişiminde Girişimciliğin Önemi - Girişimcilikte Aile Teşviki - Medya Girişim Algısı

Kaynak. Endeavor Brasil, 2014.

TABLO 2. ÇALIŞMADA KULLANILAN BELİRLEYEN VE GÖSTERGELER

BELİRLEYENLER (7)	GÖSTERGELER (30)
DÜZENLEYİCİ ÇEVRE	• Kurulan Şirketlerin Oranı • Kurulan Kooperatiflerin Oranı • Kapanan Şirketlerin Oranı • Kapanan Kooperatiflerin Oranı • Kişi Başı Üretilen Vergi Miktarı • Sanayi Elektrik Tüketiminin Payı
ALTYAPI	• Karayolu Taşımacılığı Yoğunluğu • Doğrudan Uçuşların Sayısı • Kişi başı toplam Elektrik Tüketimi • Kişi Başına Düşen İnternet Erişimi • Kişi Başı Çevresel Harcama • Hırsızlık Oranı
PİYASA KOŞULLARI	• Toplam GSYİH • Reel GSYİH Büyümesi • Kişi Başı Gelir • Kişi Başı Katma Değer
SERMAYE EERİŞİMİ	• Kişi Başına Kredi • Kişi Başına Mevduat • Şube Başına Nüfus
YENİLİK	• Patent Başvuru Oranı • Faydalı Model ve Marka Tescil Oranı • Endüstriyel Tasarım Oranı
BEŞERİ SERMAYE	• Ortaöğretim (Lise) Net Okullaşma Oranı • Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu Oranı • Teknik Kurs Mezunlarının Oranı • İş Gücüne Katılım Oranı
KÜLTÜR	• Kütüphane Başına Nüfus • Sinema Seyirci Oranı • Tiyatro Seyirci Oranı • Kitap Yararlanma Oranı

Kaynak. Endeavor Brasil, 2014, çalışmasından yazar tarafından uyarlanmıştır

Düzenleyici çevre belirleyeni altında kurulan şirket oranı, kurulan kooperatif oranı, kapanan şirket oranı, kapanan kooperatif oranı, kişi başına üretilen vergi ve sanayi elektrik tüketiminin payı değişkenleri yer almaktadır. Bu değişkenlerden kurulan şirket oranı, kurulan kooperatif oranı, kapanan şirket oranı ve kapanan kooperatif oranı değişkenleri, il bazında kurulan şirket ve kooperatif sayılarının Türkiye’de kurulan toplam şirket ve kooperatif sayılarına oranlanmasıyla elde edilmiştir. Kişi başına üretilen vergi miktarı göstergesi ise il bazında tahakkuk eden vergi miktarının il nüfusuna oranlanmasıyla elde edilmiştir. Sanayi elektrik tüketimi payı ise il bazında sanayi sektöründe kullanılan elektrik tüketim miktarının, il bazında toplam elektrik tüketimi miktarına oranlanmasıyla elde edilmiştir³. Bu göstergelerin seçilmesiyle işletmelerin çalışma ortamları dikkate alınmaya çalışılmıştır. Şirketlerin açılma oranları veya kapanma oranları şirketlerin işlem yapma zorluklarını yansıtmada birer gösterge olabileceği düşünülmüştür. Benzer şekilde vergi tahakkukları da, ilde ticari faaliyet yapma açısından mevcut durumu yansıtmada bir gösterge olarak kabul edilmiştir. Vergi tahakkuku ne kadar yüksekse yapılan işlemlerin sayısı o kadar fazla olacaktır anlamına gelmektedir. İşlem sayısının fazlalığı ise bir bakıma işlem yapma kolaylığını yansıtacaktır. Benzer durum sanayi elektrik kullanımı içinde geçerlidir.

Altyapı belirleyeni altında, karayolu taşımacılığı yoğunluğu, doğrudan uçuş sayısı, kişi başı elektrik tüketimi, kişi başına internet erişimi, kişi başına çevresel harcama ve hırsızlık oranı değişkenleri kullanılmıştır. Karayolu taşımacılığı yoğunluğu il ve devlet yolu uzunluğunun illerin yüz ölçümüne oranlanmasıyla elde edilmiştir. Doğrudan uçuş sayısı olarak toplam ticari uçak trafiği il dağılım sayılarının logaritmik değerleri kullanılmıştır. Ancak Aydın, Manisa, Mersin, Sakarya ve 2013 yılı itibariyle Ordu’da havalimanı bulunmadığından dolayı bu illere ilişkin veriler Karayolları Genel Müdürlüğü iller arası mesafe değerlerine bakılarak en yakın ilin uçuş değerleri, il nüfuslarına göre dağıtılarak elde edilmiştir. Kişi başı çevresel harcama, toplam belediye çevresel harcamasının il nüfusuna oranlanmasıyla elde edilmiştir. Çevreye yönelik harcamaların büyüklüğü, çevreye duyarlılığı ve

³ Analizde kullanılmak üzere gerçek kişi kurulan işletme ve kapanan işletme değerlerini yansıtan göstergeler ile il bazında tahsil miktarları göstergeleri de ele alınmış, ancak diğer göstergelerle yüksek korelasyon gösterdikleri için analizde kullanılmamışlardır.

çevresel iyileşmenin bir göstergesi olarak kabul edilebilir. Kentin girişimcileri çekmede önemli unsurlarından biri de çevre kalitesine sahip olmasıdır. Bu nedenle analize bu değişkende dahil edilmiştir. Kişi başına internet erişimi değişkeni toplam internet, kullanımının il nüfusuna oranlanmasıyla elde edilmiştir. Hırsızlık oranı ise illerde işlenen hırsızlık suçunun ilde işlenen toplam suç içerisindeki payları dikkate alınarak hesaplanmıştır.

Piyasa koşulları belirleyeni altında, toplam GSYİH, reel GSYİH artışı, kişi başı gelir ve kişi başına kişi başı katma değer değişkenleri yer almaktadır. Çalışmada kullanılan GSYİH ve reel GSYİH büyümesi değerleri, Başhoş (2016)'un "Gelişmişlik Göstergesi Olarak Gece Işıkları: İller Arası Gelir Eşitsizlikleri Ne Durumda?" çalışmasındaki verilerden yararlanılarak elde edilmiştir. Çalışmada, TÜİK'in 2001 yılından bu yana açıklamadığı il bazında GSYİH rakamları, gece ışıkları verisi kullanılarak 2001-2013 aralığı için reel değer üzerinden elde edilmiştir. İl bazında elde edilen gece ışıkları verileri sinyal süreçleme ile filtrelenmiş ve 2001 ışık verisi 100 olacak şekilde 2001-2013 arasında bütün illerin ışıklarındaki oransal büyüme hesaplanmıştır. Daha sonra TÜİK tarafından en son 2001 yılında açıklanan 1987 fiyatlarıyla il bazında GSYH ile normalize edilen ışık değerleri çarpılmıştır. Böylelikle 2001-2013 arasında il bazında 1987 fiyatlarıyla temsili GSYH hesaplanmış ve 2005 sabit dolar fiyatlarına çevrilmiştir. Çalışmayı yapanlar gece ışıkları verisinin ekonomik büyüklüğün ölçümünde güvenilir ve güçlü bir veri kaynağı olduğunu ifade etmişlerdir. GSYİH değeri hesaplanmayan ya da eksik hesaplanan alt bölgeler için temsil gücü yüksek bir ölçüm sağladığını belirtmişlerdir.

Çalışmada kullanılan reel GSYİH büyümesi illerin 2001-2013 büyüme rakamlarının ortalaması alınarak hesaplanmıştır. Kişi başı gelir göstergesi olarak il bazında kişi başı başına reel GSYİH değerinin $(1 - (\text{Gini katsayısı}))$ 'yla çarpımından elde edilen ağırlıklandırılmış değerleri kullanılmıştır. Gini değerleri TÜİK Eşdeğer Hanehalkı Kullanılabilir fert gelirine göre gini katsayıları 2006-20014 verilerinden 2013 yılı verisinden elde edilmiştir. İl bazında Gini değerlerine ulaşılmadığından dolayı, Türkiye İBBS,1 düzeyinde bulunan veriler, bölge içerisinde yer alan iller için sabit kabul edilerek elde edilmiştir. Kişi başı katma değer verisi ise il bazında olmadığından Türkiye İBBS, 2. düzey verilerindeki değerler iller için esas alınarak elde edilmiştir.

Sermaye erişimi belirleyeni altında, kişi başına kredi, kişi başına mevduat ve şube başına nüfus değişkenleri yer almaktadır. Kişi başına kredi ve kişi başına mevduat değişkenleri, il bazında kullanılan nakdi kredilerin ve toplam mevduatların il nüfusuna oranlanmasıyla elde edilmiştir. Şube başına nüfus değişkeni ise il nüfusunun ildeki toplam kamu ve özel sermayeli bankaların şube sayılarına bölünmesiyle elde edilmiştir.

Yenilik belirleyeni altında patent başvuru oranı, faydalı model ve marka tescil oranı ve endüstriyel tasarım oranı değişkenlerinden oluşmaktadır. Patent başvuru oranı, faydalı model ve marka tescil oranı ve endüstriyel tasarım oranları, patent başvuru sayısı, faydalı model ve marka tescil sayısı ve endüstriyel tasarım sayılarının il bazında girişimci sayısına oranlanmasıyla elde edilmiştir.⁴

Beşeri sermaye belirleyeni altında, ortaöğretim (lise) net okullaşma oranı, yüksekokul ve fakülte mezunu oranı, teknik kurs mezunlarının oranı ve işgücüne katılım oranı değişkenleri yer almaktadır. Ortaöğretim (lise) net okullaşma oranı değişkeni doğrudan TÜİK veri tabanından elde edilmiştir. Yüksekokul ve Fakülte Mezunu oranı ise yüksekokul ve fakülte mezunu sayısının il bazında 20-49 yaş nüfus değerlerine bölünmesiyle oluşturulmuştur. Teknik kurs mezunlarının oranı göstergesi 2013-2014 öğretim yılı sonunda, Halk Eğitim Merkezi, Mesleki Eğitim Merkezi, 3308 Kapsamında Açılan Kurslar, Kız Teknik Öğretim Olgunlaşma Enstitüsü, Turizm Eğitim Merkezi, Özel Muhtelif Kurslar, Özel Eğitim Okulu, Özel Etüt Eğitim Merkezi, Rehberlik ve Araştırma Merkezi ve Bilim ve Sanat Merkezi gibi eğitim kurumlarını bitiren 15-22 ve 23-44 yaş aralığındaki kursiyer sayısı, 15-44 yaş aralığındaki il nüfus değerlerine bölünerek elde edilmiştir. işgücüne katılım oranı da doğrudan TÜİK veri tabanından elde edilmiştir.

Kültür belirleyeni başlığı altında kütüphane başına nüfus, sinema seyirci oranı, tiyatro seyirci oranı ve kitap yararlanma oranı değişkenleri kullanılmıştır. Kütüphane başına nüfus değişkeni, il nüfusunun kütüphane sayısına bölünmesiyle elde edilmiştir. Sinema seyirci oranı ve tiyatro seyirci oranları ise, sinema ve

⁴Patent tescil oranı başlangıçta dikkate alınmış ancak korelasyon matrisine bakıldığında, patent tescil oranı ve patent başvuru oranı arasında yüzde 97'lik bir korelasyon ilişkisi olduğu görülmüştür. Bundan dolayı da patent tescil oranı değişkenler arasından çıkarılmıştır.

tiyatroya gidenlerin sayısının il nüfusuna bölünmesiyle elde edilmiştir. Kitaptan yararlanma oranı ise, kitaptan yararlanma sayısının il nüfusuna oranlanmasıyla elde edilmiştir. Çalışmada kullanılan göstergelere ilişkin temel istatistiki tanımlayıcılar Tablo 3’te sunulmuştur.

Değişkenler	Birim	Maksimum	Minimum	Ortalama	Standart Sapma
Kurulan Şirketlerin Oranı	Oran	0.40	0.00	0.03	0.07
Kurulan Kooperatiflerin Oranı	Oran	0.11	0.00	0.02	0.02
Kapanan Şirketlerin Oranı	Oran	0.50	0.00	0.03	0.09
Kapanan Kooperatiflerin Oranı	Oran	0.11	0.00	0.02	0.03
Sanayi Elektrik Tüketiminin Payı	%	0.07	0.00	0.03	0.02
Kişi Başı Üretilen Vergi Miktarı	Değer	26650	706	3865	5266
Karayolu Taşımacılığı Yoğunluğu	Oran	1.21	0.05	0.13	0.21
Doğrudan Uçuşların Sayısı	log	5.60	2.47	3.90	0.71
Kişi başı toplam Elektrik Tüketimi	Değer	7268	829	2636	1439
Kişi Başına Düşen İnternet Erişimi	Değer	0.62	0.23	0.38	0.09
Kişi Başı Çevresel Harcama	Değer	332	36	121	65
Hırsızlık Oranı	Oran	0.19	0.06	0.13	0.03
Toplam GSYİH	log	5.07	3.44	4.07	0.36
Reel GSYİH Büyümesi	%	0.06	0.03	0.04	0.01
Kişi Başı Gelir	Değer	11415	1614	5540	2113
Kişi Başı Katma Değer	Değer	13865	3515	8238	3036
Kişi Başına Kredi	Oran	32.47	1.93	8.66	6.33
Kişi Başına Mevduat	Oran	0.49	0.00	0.02	0.09
Şube Başına Nüfus	Sayı	27723	5846	11851	5643
Patent Başvuru Oranı	Oran	0.004	0	0.001	0.001
Faydalı Model ve Marka Tescil Oranı	Oran	0.0436	0.0026	0.0131	0.0087
Endüstriyel Tasarım Oranı	Oran	0.0094	0	0.0016	0.0020
Ortaöğretim (Lise) Net Okullaşma Oranı	Oran	91.40	46.45	76.78	10.94
Yüksek Okul ve Fakülte Mezunu Oranı	Oran	0.31	0.05	0.17	0.06
Teknik Kurs Mezunlarının Oranı	Oran	0.23	0.07	0.13	0.04
İş Gücüne Katılım Oranı	Oran	57.70	37.20	50.24	5.50
Kütüphane Başına Nüfus	Sayı	393346	36511	102695	68401
Sinema Seyirci Oranı	Oran	0.9887	0.0434	0.4444	0.2596
Tiyatro Seyirci Oranı	Oran	0.2110	0.0085	0.0672	0.0482
Kitap Yararlanma Oranı	Oran	0.9049	0.0316	0.2592	0.1687

Tablo 3. Değişken Tanımlamaları

3.2. UYGULAMA YÖNTEMİ

Bu çalışmadaki uygulama, Endeavor Brasil, (2014) Girişimci Kent Endeksi çalışmasında uygulanan endeksleme yöntemi esas alınarak yapılmıştır. Ekonomik, sosyal ve kurumsal boyutlardan oluşan endeks, Türkiye’de Ana Kent Belediyelerine sahip 30 kent için elde edilen göstergeler (bkz. Tablo 2) baz alınarak hesaplanmıştır. Bu endeksin hesaplanmasındaki amaç, özellikle kamu yöneticileri ve diğer tüm yardımcı kuruluşlar için, girişimsel faaliyetlerin, kentlerin gelişimine katkı sağlaması konusunda bir ön çalışma olarak katkı sağlamaktır. Ayrıca bu konuda yapılacak diğer çalışmalar için de yardımcı olmaktadır.

Bir endeks sıralaması geliştirmede karşılaşılabilecek temel zorluklardan biri belirleyenlerin ölçümüdür. Sunulan her bir belirleyenin ne olduğu sezgisel olarak tanımlanabilse bile her bir belirleyen için uygun ölçümü yapmak yine de çok karmaşık bir durumdur. Çünkü hiçbir gösterge tek başına belirleyenleri ölçmede yeterli değildir. Ancak bütün göstergeler dikkate alındığında girişimsel performansın açıklama ile ilgili bazı yönleri sunmak mümkün olabilir (Endavor, 2014: 90).

Belirleyenleri oluşturmak için elde edilen göstergeler farklı şekillerde ölçülmüş ve çok farklı niceliklerle sunulmuştur. Örneğin göstergeler içinde yer alan yüksek eğitim göstergesi nüfusun bir oranı iken, Toplam GSYİH göstergesi parasal bir değişkendir. Bu farklı ölçüm birimlerine sahip göstergeleri birleştirebilmek için alt belirleyen belirlenmiş ve ortalaması 0 ve standart sapması 1 olan bir skorla göstergeler standartlaştırılmıştır. Bu geleneksel ve farklı kaynaklardan gelen değişkenleri karşılaştırmada uygun bir yöntemdir. Buradan hareketle aşağıdaki formül kullanılarak, her bir kent için gösterge skoru, gösterge değerinden 30 kentin ortalaması çıkarılarak ve standart sapmasına bölünerek elde edilmiştir (Endavor, 2014: 90).

$$Gösterge(k') = \frac{Gösterge(k) - Ortalama (Göstergeler)}{Standart Sapma (Göstergeler)}$$

Her bir alt belirleyen ise, o alt belirleyeni oluşturan göstergelerin standartlaştırılmış değerlerinin toplamından oluşur. Alt belirleyenlerin standartlaştırılması, bir alt belirleyeninde sadece diğerlerinden daha fazla değişken içermesinden dolayı daha yüksek bir ortalama değeri sunmasını engeller. Bundan dolayı, sıfır ortalamalı skor üzerine odaklanma yerine, göstergelerde yapıldığı gibi tüm gösterge sayısının ortalamasına hareket edilir (4'e). Örneğin iki alt belirleyenden oluşan bir belirleyeninden hareketle her bir kentin diğer kentlere kıyasla durumunu gösteren skorunun, her zaman ortalaması 4 ve standart sapması 1 olacaktır. Esasında 6 ortalama hareket, sonuçları etkilemezken, yanlış yorumlamayı engeller ve ortalama skorların altındakiler için negatif çağrışımları önler.

$$\text{Alt belirleyen}(x) = \text{Gösterge}(1') + \text{Gösterge}(2') + \dots + \text{Gösterge}(k')$$

$$\text{Alt Belirleyen}(x') = \frac{\text{Alt Belirleyen}(x) - \text{Ortalama}(\text{Alt Belirleyenler})}{\text{Standart Sapma}(\text{Alt Belirleyenler})} + 4$$

Buradaki en önemli unsurlardan birisi, göstergelerin bir alt belirleyen içerisindeki ağırlıklarının aynı olmasıdır. Sıralama ve diğer karşılaştırma araçları, ister istemez farklı göstergeleri ağırlıklandırmak ve göstergeleri birleştirmek için keyfi kriterlerin (eşdeğer ağırlıklar belirlense bile) benimsenmesini gerektirir. Tercihlerin keyfiliğinden kaçınmanın uygun bir yolu, belirleyenlerin, alt belirleyenlerin ve göstergelerin dikkatli değerlendirilmesidir. Bu çalışmada değişkenler için ağırlık benimsenmesi yerine, hiyerarşik olarak organize edilmelerine karar verilmiştir.

Alt belirleyenler kategorisi oluşturulduktan sonra, her bir belirleyeninde sonucu tekrar standart sapması 1 ve ortalaması 4 olan tüm standartlaştırılmış değerlerin basit toplamından oluşur ve her bir alt belirleyen her zaman her bir belirleyen içinde aynı ağırlığa sahiptir.

$$Belirleyen = Alt\ Belirleyen\ 1' + Alt\ Belirleyen\ 2' + \dots + Alt\ Belirleyen(k')$$

$$Belirleyen\ x' = \frac{Belirleyen\ x - Ortalama(Belirleyenler)}{Standart\ Sapma(Belirleyenler)} + 4$$

Burada dikkat edilmesi gereken bir husus, değişkenlerin dönüştürülmesi ve standartlaştırılmasının bir sonucu olarak elde edilen belirleyenlerin nihai değerlerinin ve bundan hareketle yapılan sıralamaların ve nihai endeks değerlerinin göreceli olduğudur. Örneğin alt yapı belirleyeninde birinci sıraya konumlanan bir kent, 7.63 gibi değer almışsa, bu o şehrin girişimsel faaliyetleri karşılamada mükemmel bir alt yapıya sahip olma konusunda (10-7.63) 2.37'lik bir uzaklık noktasında bulunduğu anlamına gelmemektedir. Belirleyenlerden hareketle kentler için verilen değerler, sadece nispi durumlarını gösterir ve 30 kentin tam ortalamasından her bir kentin ne kadar uzak olduğunu gösterir.

Verilerin standartlaştırılması yapıldıktan sonra alt endeksler şu şekilde hesaplanmaktadır (Alkin ve diğerleri, 2007: 230):

$$Endeks_j = \left(\frac{i A_{ji} X_{ji}}{i A_{ji}} \right)$$

A_{ji} =j ana değişkeninin i'inci alt değişkeninin ağırlığı.

X_{ji} =j ana değişkeninin i'inci alt değişkeninin normalize edilmiş değeri.

Nihai endeks oluşturulurken alt endekslerin ağırlıklandırılmasında, Endeavor Brasil 2014 çalışmasındaki ağırlıklar kullanılmıştır. Nihai ağırlıklar, düzenleyici çevre belirleyeni için 1.5, altyapı belirleyeni için 2, piyasa koşulları belirleyeni için 1, sermaye erişimi belirleyeni için 1.5, yenilik belirleyeni için 1.5, beşeri sermaye belirleyeni için 2 ve kültür belirleyeni için 1 olarak alınmıştır (Endeavor Brasil, 2014: 94).

3.3. ANALİZ SONUÇLARI VE DEĞERLENDİRME

Endeavor Brasil (2014), Girişimci Kent Endeksi çalışmasında uygulanan endeksleme yöntemi esas alınarak oluşturulan Girişimci Kent Endeksi, 2013 yılı verileri ile ülkemizdeki 30 Ana Kent Belediyesine sahip illeri kapsamaktadır. Tüm kentlere ait verilerin esas alınarak oluşturulduğu endeks; ekonomik, kurumsa ve sosyal bir set olarak düzenlenmiş ve rapor edilmiştir.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular tablolar şeklinde aşağıda sunulmaktadır.

Düzenleyici çevre belirleyenin içerisinde yer alan göstergelerden hareketle yapılan değerlendirme sonuçları Tablo 4'te gösterilmiştir. Buna göre İstanbul kenti 7.9 skor ile düzenleyici çevre açısından ilk sırayı alırken, bu ili 6.13'lük skorla Ankara ve 5.15'lik skorla İzmir izlemektedir. Son sırada ise 2.91'lik skoruyla Van ili gelmektedir. Burada dikkat çekici bir durum birinci sıradaki il ile sonuncu sıradaki ilin skorları arasındaki büyük farklılıktır. Ayrıca skorların ortalamasının 4 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, bu ortalamanın üzerinde yalnızca 12 il yer almakta, geriye kalan 18 il ise ortalamanın altında yer almaktadır.

TABLO 4. DÜZENLEYİCİ ÇEVRE BELİRLEYENİNE GÖRE İLLER SIRALAMASI VE ALDIĞI DEĞERLER

İLLER	SKOR
İSTANBUL	7.90
ANKARA	6.13
İZMİR	5.15
KOCAELİ	4.84
BURSA	4.64
KONYA	4.28
MERSİN	4.20
KAYSERİ	4.14
TEKİRDAĞ	4.10
ANTALYA	4.03
BALIKESİR	4.01
MANİSA	4.01
SAKARYA	3.97
DENİZLİ	3.95
KAHRAMANMARAŞ	3.80
GAZİANTEP	3.80
ESKİŞEHİR	3.79
ADANA	3.78
SAMSUN	3.51
MUĞLA	3.49
HATAY	3.47
AYDIN	3.43
MALATYA	3.34
MARDİN	3.31
ERZURUM	3.27
DIYARBAKIR	3.27
ORDU	3.25
ŞANLIURFA	3.14
TRABZON	3.07
VAN	2.91

Alt yapı belirleyenin içerisinde yer alan göstergelerden hareketle yapılan değerlendirme sonuçları Tablo 5'te gösterilmiştir. Buna göre Antalya ili 6.60'lık skor ile alt yapı açısından birinci sırada gelirken, bu ili sırasıyla 5.97'lik skoruyla İstanbul ve 5.76'lık skoruyla Kocaeli izlemektedir. Son sırada ise 2.38'lik skoruyla Van ili gelmektedir.

TABLO 5. ALT YAPI BELİRLEYENİNE GÖRE İLLER SIRALAMASI VE ALDIĞI DEĞERLER

İLLER	SKOR
ANTALYA	6.60
İSTANBUL	5.97
KOCAELİ	5.76
İZMİR	5.63
ANKARA	5.14
TEKİRDAĞ	4.94
BURSA	4.47
SAKARYA	4.40
MUĞLA	4.28
MERSİN	4.03
ESKİŞEHİR	4.03
ADANA	4.02
GAZİANTEP	3.90
HATAY	3.90
KONYA	3.74
AYDIN	3.72
KAYSERİ	3.69
SAMSUN	3.66
DENİZLİ	3.63
MANİSA	3.61
BALIKESİR	3.50
TRABZON	3.49
MALATYA	3.37
DİYARBAKIR	3.21
ERZURUM	3.09
MARDİN	3.04
KAHRAMANMARAŞ	3.01
ORDU	2.94
ŞANLIURFA	2.86
VAN	2.38

Piyasa koşulları belirleyenin içerisinde yer alan göstergelerden hareketle yapılan değerlendirme sonuçları Tablo 6’da gösterilmiştir. Buna göre Ankara ili 5.70’lik skor ile piyasa koşulları açısından birinci sırada gelirken, bu ili sırasıyla 5.62’lik skorla Kocaeli ve 5.54’lik skorla İzmir izlemektedir. Son sırada ise 2.09’luk skorla Van ili gelmektedir.

TABLO 6. PİYASA KOŞULLARI BELİRLEYENİNE GÖRE İLLER SIRALAMASI VE ALDIĞI DEĞERLER

İLLER	SKOR
ANKARA	5.70
KOCAELİ	5.62
İZMİR	5.54
İSTANBUL	5.12
MANİSA	5.11
BURSA	4.98
SAKARYA	4.84
AYDIN	4.52
ESKİŞEHİR	4.48
DENİZLİ	4.46
ADANA	4.35
MUĞLA	4.22
KAYSERİ	4.18
HATAY	4.14
SAMSUN	4.04
ORDU	4.02
BALIKESİR	3.99
MERSİN	3.97
TRABZON	3.94
ANTALYA	3.86
TEKİRDAĞ	3.77
GAZİANTEP	3.50
DİYARBAKIR	3.43
KONYA	3.38
MALATYA	3.24
ŞANLIURFA	2.74
KAHRAMANMARAŞ	2.38
ERZURUM	2.22
MARDİN	2.16
VAN	2.09

Sermaye erişimi belirleyenin içerisinde yer alan göstergelerden hareketle yapılan değerlendirme sonuçları Tablo 7’de gösterilmiştir. Buna göre Tekirdağ ili 7.61’lik skor ile sermaye erişimi açısından birinci sırada gelirken, bu ili sırasıyla 6.20’lik skorla İstanbul ve 5.29’lık skorla Ankara izlemektedir. Son sırada ise 3.05’lik skorla Trabzon ili gelmektedir. Önceki üç belirleyende son sırayı alan Van ilinin sermaye erişimi açısından 30 il içinde beşinci sırada yer alması ilginç bir sonuç olarak karşımıza çıkmaktadır.

TABLO 7. SERMAYE ERİŞİMİ BELİRLEYENİNE GÖRE İLLER SIRALAMASI VE ALDIĞI DEĞERLER

İLLER	SKOR
TEKİRDAĞ	7.61
İSTANBUL	6.20
ANKARA	5.29
ŞANLIURFA	5.25
VAN	5.13
DİYARBAKIR	4.49
GAZİANTEP	4.36
KAHRAMANMARAŞ	4.03
HATAY	3.98
MARDİN	3.97
KOCAELİ	3.85
ANTALYA	3.76
İZMİR	3.69
MALATYA	3.69
BURSA	3.68
DENİZLİ	3.64
ADANA	3.63
KAYSERİ	3.60
ERZURUM	3.52
MANİSA	3.50
SAMSUN	3.49
ORDU	3.46
MERSİN	3.44
ESKİŞEHİR	3.42
KONYA	3.39
AYDIN	3.27
SAKARYA	3.25
BALIKESİR	3.18
MUĞLA	3.16
TRABZON	3.05

Yenilik belirleyenin içerisinde yer alan göstergelerden hareketle yapılan değerlendirme sonuçları Tablo 8’de gösterilmiştir. Buna göre İstanbul ili 6.74’lük skor ile yenilik belirleyeni açısından birinci sırada gelirken, bu ili sırasıyla 6.04’lük skorla Kayseri ve 5.60’lık skorla Bursa izlemektedir. Son sırada ise 2.87’lik skorla Van ili gelmektedir.

TABLO 8. YENİLİK BELİRLEYENİNE GÖRE İLLERİN SIRALAMASI VE ALDIĞI DEĞERLER

İLLER	SKOR
İSTANBUL	6.47
KAYSERİ	6.05
BURSA	5.60
KOCAELİ	5.39
GAZİANTEP	5.08
ANKARA	5.06
KONYA	5.06
ESKİŞEHİR	4.66
İZMİR	4.54
TEKİRDAĞ	4.29
SAKARYA	4.24
DENİZLİ	4.14
ADANA	3.73
MANİSA	3.71
ANTALYA	3.56
TRABZON	3.49
KAHRAMANMARAŞ	3.48
MERSİN	3.46
BALIKESİR	3.44
HATAY	3.42
MALATYA	3.33
SAMSUN	3.32
AYDIN	3.28
MUĞLA	3.20
ERZURUM	3.07
MARDİN	3.07
DİYARBAKIR	3.03
ORDU	3.00
ŞANLIURFA	2.98
VAN	2.87

Beşeri sermaye belirleyenin içerisinde yer alan göstergelerden hareketle yapılan değerlendirme sonuçları Tablo 9’da gösterilmiştir. Buna göre Muğla ili 5.39’luk skor ile beşeri sermaye belirleyeni açısından birinci sırada gelirken, bu ili sırasıyla 5.05’lik skorla Antalya ve 4.88’lik skorla Trabzon izlemektedir. Son sırada ise 1.75’lik skorla Diyarbakır ili gelmektedir.

TABLO 9. BEŞERİ SERMAYE BELİRLEYENİNE GÖRE İLLERİN SIRALAMASI VE ALDIĞI DEĞERLER

İLLER	SKOR
MUĞLA	5.39
ANTALYA	5.05
TRABZON	4.88
AYDIN	4.84
İZMİR	4.84
KOCAELİ	4.83
SAKARYA	4.77
ANKARA	4.76
BALIKESİR	4.71
ESKİŞEHİR	4.63
TEKİRDAĞ	4.58
MALATYA	4.56
SAMSUN	4.47
KAYSERİ	4.35
DENİZLİ	4.30
MANİSA	4.30
BURSA	4.15
HATAY	4.14
ORDU	4.12
MERSİN	4.02
KONYA	3.90
ADANA	3.68
İSTANBUL	3.55
ERZURUM	3.42
KAHRAMANMARAŞ	3.19
GAZİANTEP	2.93
VAN	2.04
MARDİN	2.01
ŞANLIURFA	1.88
DİYARBAKIR	1.75

Kültür belirleyenin içerisinde yer alan göstergelerden hareketle yapılan değerlendirme sonuçları Tablo 10’da gösterilmiştir. Buna göre İstanbul ili 6.94’lük skor ile kültür belirleyeni açısından birinci sırada gelirken, bu ili sırasıyla 5.87’lik skorla Eskişehir ve 5.55’lik skorla Konya ili izlemektedir. Son sırada ise 2.24’lük skorla Van ili gelmektedir.

TABLO 10. KÜLTÜR BELİRLEYENİNE GÖRE İLLERİN SIRALAMASI VE ALDIĞI DEĞERLER

İLLER	SKOR
İSTANBUL	6.94
ESKİŞEHİR	5.87
KONYA	5.55
MALATYA	4.99
TRABZON	4.98
ANKARA	4.77
ANTALYA	4.50
ADANA	4.47
İZMİR	4.35
DENİZLİ	4.30
SAMSUN	4.30
BURSA	4.29
KOCAELİ	4.26
AYDIN	3.97
ERZURUM	3.87
MERSİN	3.85
SAKARYA	3.68
DİYARBAKIR	3.50
ŞANLIURFA	3.45
ORDU	3.44
GAZİANTEP	3.42
BALIKESİR	3.33
MUĞLA	3.33
MANİSA	3.28
HATAY	3.28
KAYSERİ	3.16
TEKİRDAĞ	3.08
KAHRAMANMARAŞ	2.79
MARDİN	2.73
VAN	2.24

Belirleyenlerin ağırlıklı ortalamalarından oluşan nihai endeks değerleri ve bu endeks değerlerine göre illerin sıralaması Tablo 11’de gösterilmiştir. Buna girişimcilik bağlamında 5.80’lik endeks değeriyle İstanbul ili birinci sırada gelmektedir. İstanbul ilini Ankara (5.21) ve Kocaeli (4.97) illeri izlemektedir. Girişimcilik açısından ana kent belediyesine sahip 30 kent içerisinde en son üç sırayı ise sırasıyla Şanlıurfa (3.10), Mardin (2.92) ve Van (2.83) illeri almaktadır.

TABLO 11. GİRİŞİMCİ KENT ENDEKS DEĞERLERİ

İLLER	Endeks Değeri
İSTANBUL	5.80
ANKARA	5.21
KOCAELİ	4.97
İZMİR	4.81
TEKİRDAĞ	4.77
ANTALYA	4.60
BURSA	4.49
ESKİŞEHİR	4.37
SAKARYA	4.25
KAYSERİ	4.22
KONYA	4.09
DENİZLİ	4.04
MUĞLA	3.99
MANİSA	3.93
AYDIN	3.89
ADANA	3.88
TRABZON	3.85
MERSİN	3.84
GAZİANTEP	3.83
SAMSUN	3.83
MALATYA	3.79
BALIKESİR	3.79
HATAY	3.78
ORDU	3.49
KAHRAMANMARAŞ	3.26
ERZURUM	3.24
DİYARBAKIR	3.15
ŞANLIURFA	3.10
MARDİN	2.92
VAN	2.83

4. SONUÇ

Temel üretim faktörlerinden biri olan ‘girişimci’, ekonomi biliminin özellikle son yıllarda üzerinde yoğunlaştığı konulardan biridir. Ekonomik gelişmeyi sağlamayı anlamak, girişimciliğin ekonomik büyümeye katkısını araştırmak amacıyla ekonomi ve birçok disiplinin dahil olduğu çok sayıda teorik ve ampirik araştırma yapılmaktadır. En kabul gören görüşler girişimcilik ve yenilik olmakla birlikte; teknolojik değişiklik ve yeniliklerin ekonomik gelişmenin temel bileşenleri olduğu yönündedir. Ekonomik gelişimin yenilik döngüsünü sürdürmek ve bunu başarmak için güçlü bir girişimsel süreç son derece önemlidir. Girişimcilik ekonomik gelişme ve yeniliğin önemli bir kaynağı olarak görülmesinin sonucu olarak ekonomistler arasındaki ortak uzlaş, girişimcilik yeniliğin kaynağı olarak bir anahtar konumunda olduğu şeklindedir. Girişimciler, yenilikçi fırsatlar oluşturmak için, yeni ürünler, süreçler, malzemeler, hizmet ve organizasyon yöntemleri sağlamanın kaynaklarını birleştirmektedirler.

Girişimciliğin kentlerle bir arada değerlendirilmesi süreci ise; 20. Yüzyılın sonlarına denk gelmektedir. Sanayi toplumundan bilgi toplumuna; bilgi toplumundan, iletişim ve enformasyon çağına geçişle birlikte mekandan bağımsızlaşan üretim ve sermaye birikiminin merkezi konumu kentlerdir. Küreselleşen dünya ekonomisinin bir sonucu olan bu durum, kentlerin ekonomik faaliyetlerin yürütüldüğü en temel alanlara dönüştürmüştür. Böylelikle, küresel dünyanın mekansal organizasyonlarının en önemlisi olan kentler; gerek girişimcilerin gerekse de kentsel gelişmenin merkezi olma rolünü üstlenmişlerdir. Girişimsel faaliyetlerin en etkin yürütülebileceği kentsel mekanlar, aynı zamanda ülkelerin ve dünyanın ekonomik gelişmelerinde günümüzde temel belirleyicisi olmaktadır.

Girişimcilik ve kent kavramlarının birlikte ele alındığı ‘Girişimci Kent’ olgusu, böylelikle iktisat biliminin önemli araştırma alanlarından birine dahil olmaktadır. Ekonomik büyümedeki başarının sağlanması, kentsel alanlarda girişimsel faaliyetlerin araştırılması konusu bu nedenle, önemini her geçen gün arttırmaktadır. Girişimciliği daha iyi anlamak için bilim insanları, farklı ülke, kent ve bölgelerin girişimsel performanslarını karşılaştırmak için ölçümler araştırmaktadırlar

ve politika yapıcılara uygun girişimsel gelişimi ölçmede uygun kriterler sunmaktadırlar. Bu konuda, Küresel Girişimcilik Monitörü (GEM), ülke çapındaki girişimsel faaliyetleri karşılaştırmak ve ölçümlemek için 1999'dan bu yana çalışmalar yapmaktadır. Küresel Girişimcilik Monitörü'nün uzman destekli oluşturduğu çerçeve her yıl Dünya bankası tarafından, yayımlanmaktadır. Bunun dışında yapılan diğer çalışmalar 'Girişimci Kentlerin Değerlendirilmesine İlişkin Yazın' bölümünde daha detaylı olarak ele alınmıştır.

Söz konusu gerçeklerden yola çıkarak ve bu konuya ilişkin ülkemizde önemli bir açığın bulunması, yapılan bu çalışmanın temel motivasyonlarından biri olmaktadır. Ülkemizdeki kentlerin girişimcilik ekosistemlerinin incelenmesi ve girişimsel performanslarının belirlenmesine yönelik yapılan ön bir çalışma niteliğinde olan bu araştırma; Türkiye'deki 30 Ana Kent Belediyelerine Sahip İllerin Değerlemesine yöneliktir.

Birinci bölümde, 'Kent Kavramı ve Kente İlişkin Tanımlar' ele alınarak 'Kent Kavramı', 'Kent Teori ve Modelleri' detaylı bir biçimde incelenmiştir. Ayrıca ülkemizde kentleşmenin tarihine ilişkin genel bilgilere yer verilmiştir.

İkinci bölümde; 'Girişimcilik' kavramı ele alınarak, asıl araştırma konusu olan 'Girişimci Kentler' e ilişkin analiz yapılmıştır. 'Girişimci Kentlerin Ortaya Çıkışı, Gelişimi' ve de 'Girişimci Kentlerin Değerlendirilmesine İlişkin Yazın Taraması ile detaylı bir şekilde konunun incelenmesi sağlanmıştır. Çok sayıda analizi yapılan makalelerden bu konuya ilişkin elde edilen bilgiler özetle aktarılmıştır. Bu bölümde daha çok 'Girişimci Kent' kavramının teorik anlamda kapsamlı açıklamasının gerçekleştirerek; tarihsel ve kavramsal manada anlaşılması hedeflenmiştir.

Üçüncü ve son bölümde 'Göstergelerin Tanımlanması, Uygulama Yöntemi, ve 'Bileşik Endeks Metodu'nun kullanılarak elde edildiği 'Analiz Sonuçları' yer almaktadır. Tezin konusu olan 2013 yılı için, Türkiye'deki 30 Ana Kente ilişkin oluşturulan endekse, 14 Brezilya Anakenti için gerçekleştirilen endeks raporu referans kabul edilmiştir. Brezilya 2014 Endeksinin Belirleyenler, Alt Belirleyenler ve bunların alt başlığı şeklinde olan Göstergelerin tanımları sözlü ve tablo açıklamaları ile yapılmıştır.

Teze ait endeksin ana çerçevesi; ‘Düzenleyici Çevre, Altyapı, Piyasa Koşulları, Sermaye Erişimi, Beşeri Sermaye, Yenilik ve son olarak ‘Kültür’ olmak üzere 7 temel belirleyenle oluşturulmuştur. Analizde, Endeavor Brasil, (2014) Girişimci Kent Endeksi çalışmasında uygulanan endeksleme yöntemi esas alınarak yapılmıştır. Her bir belirleyene ilişkin tanımlanan 30 göstergeden elde skor son bölümde tablo şeklinde ve sözlü olarak açıklanmıştır.

Belirleyenleri oluşturmak için elde edilen göstergeler farklı şekillerde ölçümlendirilmiş ve farklı niceliklere sunulmuştur. Göstergeler içinde yer alan farklı ölçüm birimlerine sahip göstergeleri birleştirebilmek için standartlaştırma işlemi gerçekleştirilmiştir. (Endavor, 2014:90).

Bir diğer önemli unsur, göstergelerin ağırlıklarına ilişkindir. Nihai endeks oluşturulurken alt endekslerin ağırlıklandırılmasında Endeavor Brasil 2014 çalışmasındaki ağırlıklar kullanılmıştır.

Çalışma sonucunda elde edilen bulgular; İstanbul kenti 7.9 skor ile düzenleyici çevre açısından ilk sırayı alırken, Antalya ili 6.60’lık skor ile alt yapı açısından birinci sırada, Ankara ili 5.70’lık skor ile piyasa koşulları açısından birinci sırada, Tekirdağ ili 7.61’lik skor ile sermaye erişimi açısından birinci sırada, İstanbul ili 6.74’lük skor ile yenilik belirleyeni, 6.94’lük skor ile kültür belirleyeni açısından birinci sırada ve Muğla ili 5.39’luk skor ile beşeri sermaye belirleyeni açısından birinci sırada yer almaktadır.

Belirleyenlerin ağırlıklı ortalamalarından oluşan nihai endeks değerleri ve bu endeks değerlerine göre; girişimcilik bağlamında 5.80’lik endeks değeriyle İstanbul ili birinci sırada gelmektedir. İstanbul ilini Ankara (5.21) ve Kocaeli (4.97) illeri izlemektedir. Girişimcilik açısından Ana Kent belediyesine sahip 30 kent içerisinde en son üç sırayı ise sırasıyla Şanlıurfa (3.10), Mardin (2.92) ve Van (2.83) illeri almaktadır. Bu endeksle, özellikle kamu yöneticileri ve diğer tüm yardımcı kuruluşlar için, girişimsel faaliyetlerin, kentlerin gelişimine katkı sağlaması konusunda bir ön çalışma olarak katkı sağlanması ve yapılacak diğer çalışmalar için de yardımcı olması hedeflenmektedir.

KAYNAKLAR

- Acs, Z. J., Szerb, L. ve Autio, E. (2016). Global Entrepreneurship Index 2016, The Global Entrepreneurship and Development Institute (GEDI), Washington, D. C. USA. http://zs.thulb.uni-jena.de/receive/jportal_jparticle_00147736.
- Acs, Z., Bosma, N. ve Sternberg, R. (2008). The Entrepreneurial Advantage of World Cities; Evidence from Global Entrepreneurship Monitor Data, Jena Economic research Papers, No:63, ISSN 1864-7057, www.jenecon.de.
- Acs, Z. ve Armington, C. (2004). Employment Growth and Entrepreneurial Activity in Cities, *Regional Studies*, 38(8): 911-927.
- Alaş, B. (2009). Marka Kent Olmak-1, İzmir Ticaret Odası Web Portalı, <http://www.izto.org.tr/portals/>. Erişim Tarihi: 05.01.2016.
- Alkin, K., Bulu, M. & Kaya, H. (2007). İllerarası Rekebet Endeksi: Türkiye'deki İllerin Rekabetçilik Seviyelerinin Göreceli Olarak Ölçülebilmesi İçin Bir Yaklaşım. *İstanbul Ticaret Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (6), 221-235.
- Altay, S. (2009). Kültür Odaklı Kentlerde Markalaşma ve Edirne Örneği. Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.s: 5.
- Altuntaş, C., ve Türker, D., (2012). Sürdürülebilir Tedarik Zincirleri: Sürdürülebilirlik Raporlarının İçerik Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (3), s.39-64.
- Anochin S., Wincent J. And Autio E. (2011). Operationalizing Opportunities in Entrepreneurship Research: Use of Data Envelopment Analysis, *Small Business Economics*, 37(1):39–57.
- Aydoğdu, İ. B. (2013), Bilgi Kenti: *Bir Değişimin Anatomisi, Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, Uluslararası Elektronik Dergi, ISSN:1308-3937, 8(2):15.
- Babaoğul, M. ve Hekimci, F. (2011). Daha İnsanca ve Sürdürülebilir Bir Gelecek için; Etik Tüketici ve Yavaş Şehirler, 16. Dünya Verimlilik Kongresi ve Avrupa Verimlilik Konferansı Bildirileri, Mayıs 2011, Cilt2, Ankara, s. 1060-1079. <http://anahtar.sanayi.gov.tr/tr/news/surdurulebilir-bir-kentsel-yasam-ornegi-yavas-sehirler/395>. Erişim Tarihi: 11 Ocak 2012.

- Banger, G. (2012). Kent, Rekabet, Kümelenme ve Ekonomik Gelişme, Duygu Düşüncesi, <http://www.duyguguncesi.net/kent-rekabet-kumelenme-ve-ekonomik-gelisme/>. Erişim Tarihi: 12.02. 2016.
- Bayram, F. (2001). Sürdürülebilir Kentsel Gelişme: Araçlar, Yaklaşımlar ve Türkiye, Cevat Geray'a Armağan, Mülkiyeliler Birliği Yayınları: 25, Ankara, s. 251-265.
- Begg, I. (1999). Cities and Competitiveness, *Urban Studies*, (36): 795-809.
- Bertuglia, C. S. ve Rabino, G. A. (1994). Performance indicators an devaluation in contemporary urban modeling, *The Modeling City*, RoutledgePress, 37–54, London.
- Bianchi, A. and Biffignandi, S. (2012). A New Index of Entrepreneurship Measure, *Journal of Marketing Development & Competitiveness*, 6(4):1-17. University of Bergamo.
- Bozgeyik, A., (2005). *Girişimcilere Yol Haritası*, Hayat Yayınları, s.376.
- Bozkurt, Ö. ve Erdurur, K. (2013), Girişimci Kişilik Özelliklerinin Girişimcilik Eğilimindeki Etkisi: *Potansiyel Girişimciler Üzerinde Bir Araştırma. Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* (8): 2. s.57-58.
- Candan, E., Akbey, F. & Başer, N. E., (2004). Bilgi Ekonomisi ve Birikim Sürecinin Mekândan Kopması. 3.Ulusal Bilgi, Ekonomi ve Yönetim Kongresi, Eskişehir, 25-26 Kasım 2004, s.341-350. <http://iibf.ogu.edu.tr/kongre/bildiriler/08-03.pdf>.
- Çınar, T. (2000). Bahçekent Modelinin Düşünsel Kökenleri ve Kent Bilime Katkıları, *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 55(1):28-50.
- Döm, S. 2006, Girişimcilik ve Küçük İşletme Yöneticiliği, Detay Yayıncılık, s.307
- Durguter, H. (2012). Kent Modelleri ve Sürdürülebilir Kent Yönetimi, *Turkish Studies, International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, Volume 7/3, Summer Ankara-Turkey, s. 1053-1065.
- Dursun, İ. T., (2013). Manisa'nın Rekabetçilik Düzeyi Üzerine Bir Değerlendirme. *Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (3), 518-530.
- Endeavor Brasil, (2014). Entrepreneurial City Index; Brazill 2014, <http://www.endeavor.org/insight/brazils-2014-entrepreneurial-city-index>. Erişim Tarihi:21.03.2016).

- EDAM, Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi, (2009). Türkiye İçin Bir Rekabet Endeksi. İstanbul: Ekonomi ve Dış Politika Araştırmalar Merkezi, www.edam.org.tr. s:1-56.
- Eroğlu, O. ve Yalçın, A. (2014). Yeni Bir Rekabet Formu Olan Kent Rekabetçiliğine Yönelik Literatür Taraması, *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 4(1): 19-42.
- Ertürk, H. (1996). Sürdürülebilir Kentler, Yeni Türkiye Habitat II Özel Sayısı, Mart-Nisan 96, Yıl 2, S. 8, Yeni Türkiye Medya Hizmetleri, Ankara, s. 174-178.
- Es, M., (2007). *Kent Üzerine Düşünceler*, Okutan Yayıncılık, İstanbul.
- Eskicioğlu, H. (2009). Modern Yaşam ile Geleneksel Yaşam Arasında Kaliteli Bir Yaşam Biçimi-Yavaş Şehirler, <http://www.izmirdesanat.org/yavas-sehirler#more-2225>. Erişim Tarihi:13.07.2016.
- Ferrante, F., (2005). “Revealing Entrepreneurial Talent”, Small Business Economics, volume, 25,No p.159-174.
- Friedmann, J., (1986).The World City Hypothesis, Development and Change, 17, s.72.
- Eroğlu, O., Yalçın, A., (2014). Yeni Bir Rekabet Formu Olan Kent Rekabetçiliğine Yönelik Literatür Taraması. *Çankırı Karatekin Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 4 (1), 19-42.
- European Commission, (2001). A Framework for Indicators for the Economic and Social Dimensions of Sustainable Agriculture and Rural Development, Agriculture Directorate-General, February.
- Galès, Le. P., (2003). “Le retour des villes européennes. Sociétés urbaines, mondialisation, gouvernement et gouvernance”, Paris: Presses de Sciences Po, s.285-291.
- Garcia, A. B. (2011). Analysing the Determinants of Entrepreneurship in European Cities, The European Chair on Intellectual Capital Management Working Paper Series, No.2011-2A.
- Geenhuysen, M. V. ve Nijkamp, P. (1994). Sürdürülebilir Kenti Nasıl Planlamalı?, *Toplum ve Bilim Dergisi*, Sayı 64-65, s.129-140.
- Görmez, K. (1991). *Şehir ve İnsan*, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul.

- Güllüpinar, F., (2012). Kent Sosyolojisi Üzerine Literatür Değerlendirmesi. *Çağdaş Yerel Yönetimler*, (21): 3. s. 1-29.
- Gülseçen, S., Özdemir, Ş., Çelik, S., Uğraş, T. ve Özcan, M. (2013). Dijital Dünyadan Yansımalar: Bilgide ve Vatandaşlıkta Değişim, INET-TR 13, İstanbul, Türkiye, 9-11 Aralık 2013.
- Harvey, D., (2003). *Sosyal Adalet ve Şehir*, (Çev.Mehmet Moralı),. Metis Yayınları: İstanbul.
- Hekimci, F. (2015). Sürdürülebilir Yerel Kalkınma ve “Yavaş Şehirler, *Verimlilik Dergisi*, Sayı 4, ISSN:1013-1388, s. 77-112. Erişim Tarihi: 17.02.2015 <http://dergipark.ulakbim.gov.tr/verimlilik/article/view/5000153918>.
- Herrschel, T. ve Newman, P. (2002). *Governance of Europe City Regions: Planning, Policy and Politics*, London, Routledge.
- Howard, E. (1902). *Garden Cities of To-morrow*, Faber and Faber, London.
- Iversen, J., Jørgensen, R. ve Malchow-Møller, N. (2008). Defining and Measuring Entrepreneurship, *Foundations and Trends® in Entrepreneurship*, 4(1): 1-63.
- Jensen-Butler, C. (1997). Competition Between Cities, Urban Performance and the Role of Urban Policy: a Theoretical Framework, in: Jensen-Butler, C., Shachar, A. and van Weesep, J. (Eds.) *European Cities in Competition*, 3-42. Aldershot: Avebury.
- Jessop, B. (2006). Hegemony, Post-Fordizm ve Küreselleşme Ekseninde Kapitalist Devlet, (Der. Özkazanç, A. ve Yazar, B.), İletişim Yayınları, İstanbul.
- Kalkınma Bakanlığı (2015). Ekonomik ve Sosyal Göstergeler (1950-2014), Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, Temmuz 2015 <http://www.kalkinma.gov.tr>. Erişim Tarihi: 15.04.2016.
- Karakurt-Tosun, E. (2009). Sürdürülebilirlik Olgusu ve Kentsel Yapıya Etkileri, *Paradoks, Ekonomi, Sosyoloji ve Politika Dergisi* (e-dergi), <http://www.Paradoks.org>, ISSN 1305-7979, 5(2):1-14.
- Kaypak, Ş. (2011). Bilgi Toplumu Olma Yolunda Kentsel Değişim ve Bilgi Kentleri, *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, (6):1.s. 117. . ISSN: 1308-3937.
- Keleş, R. (2010). *Kentleşme Politikası*, İmge Kitabevi, Güncellenmiş 11. Baskı, Mart 2010, Ankara.
- Kızılcı, S. (2000). *Sosyoloji Yazıları 2*, Anı Yayınevi, Ankara.

- Kilbridge, M. F. (1968). The foundation of urban models, *Ekistics*, (26): 155, p. 382–389.
- Koch, M., (2003). “Social Inclusion and Crisis after Fordism” The 6th Conference of the European Sociological Association: “Aging Societies, New Sociology”, September 23th to 26th, 2003 Murcia, Spain, s.1-23.
http://www2.cddc.vt.edu/digitalfordism/fordism_materials/Koch_III_Revised.pdf.
- Koh, C. H., (1996). “Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics A study of Hong Kong MBA students”, *Journal of Managerial Psychology*, Vol. 11 No. 3, p.12-25.
- Lamb, S. ve Harmon (2005). Megacity. Urban Dictionary. Erişim Tarihi: 7 Haziran 2016. <https://tr.urbandictionary.com/define.php?term=Mega%20City>.
- Mastercard Worldwide ve Boğaziçi Üniversitesi (2011). *Türkiye’nin Şehirleri Sürdürülebilirlik Araştırması*, Nisan 2011, İstanbul.
http://www.eso.org.tr/belgeler/kalite_dokumanlari/arastirmalar/Turkiyenin_sehirleri_Surdurulebilirlik_Arastirmasi.pdf
- Meadowcroft, J. (1997). Planning Democracy and the Challenge of Sustainable Development, *International Political Review*, 18(2):167-189.
- McMichael, A. J. (1999). Urbanisation and Urbanism in Industrialised Nations, 1980-Present: Implications for Health, Urbanism, Health and Human Biology in Industrialised Countries, (Eds.: Schell, L. M. and Ulijaszek, S. J.) *Society for the Study of Human Biology Symposium 40*, Cambridge, Cambridge University Press, s. 21-45.
- Müftüoğlu, Tamer ve Durukan, Tulin. (2004). *Girişimcilik ve KOBİ’ler*, (1. Basım), Ankara: Gazi Kitabevi.
- Newman, P., Thornley, A. (2005). *Planning World Cities Globalization and Urban Politics*, Palgrave Macmillan, New York.
- OECD, (2008). *OECD Environmental Outlook to 2030*, www.oecd.org/publishing/corrigenda. Erişim tarihi: 23.02.2016.
- Özcan K., (2007). Anadolu Selçuklu Dönemi Yerleşme Sistemi ve Kent Modelleri. *İtû Dergisi/a* (mimarlık, planlama, tasarım), (6): 1. s. 3-15.

- Özışık, F. U. (2013). Küreselleşme-Yerelleşme Sürecinde Kentsel Yönetişim: *İzmir Örneği, Kent Kültürü ve Yönetimi Elektronik Dergisi*, ISSN:2146-9229.
<http://www.kentakademisi.com/kuresellesme-yerellesme-surecinde-kentsel-yonetisim-kalkinma-ajanslari-ve-izmir-ornegi/16573/> Erişim Tarihi: 31 Ocak 2013.
- Özkan Y. E. ve Sıdal, S., (2008). Kentin Dönüşümü ve Yoksulluk. *Eğitim Bilim Toplum Dergisi*, (6): 24. s. 22-49.
- Özkul, Gökhan. (2007). "Kapitalist Sistemin Sürükleyici Aktörleri: Ekonomik Teoride Girişimciler, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 12(3), s.344.
- Satterthwaite, D. (1997). Sustainable Citiesor Cities Thet Contribute to Sustainable Development? *Urban Studies*, 34(10):1667-1691.
- Schell, L. M. ve Ulijaszek, S. J. (1999). Urbanism, urbanisation, Healthand Human Biology: An Introduction, Urbanism, Healthand Human Biology in Industrialised Countries, (Eds.:Schell, L. M. and Ulijaszek, S. J.), Society for the Study of Human Biology Symposium 40, Cambridge, Cambridge University Press, s. 3-20.
- Skousen, M. (2005), İktisadi Düşünce Tarihi: Modern İktisadın İnşası, (Çev, Acar, M. ve diğerleri), Adres Yayınları, 2005 Ekim, Ankara.
- Sorkin, m. (2002). SeeYou in Disneyland, Readings in urban Theory, S. Fainstein, S. Campbell (Ed). Blackwell, Oxford, s. 335-353.
- Sönmez Ö. İ., (2005). *Kentsel Dönüşüm Süreçlerinde Aktörler-Beklentiler Riskler. Kentsel Dönüşüm Dergisi*, (1): 53.Ege Mimarlık 2005, s.17.
- Stelter, G., (2001). "Does Urban History Need A Theory of the City?:Theory and Urban History", *The Urban History News letter*, March 2001, 25, pp. 3-5.
[https://en.m.wikipedia.org/wiki/Urban_History_\(journal\)](https://en.m.wikipedia.org/wiki/Urban_History_(journal)).
- Sutter, R. andStough, R. R. (2009). Measuring Entrepreneurshipand Knowledge Capital: Metropolitan Economic Efficiency in the USA, *Entrepreneurship & Regional Development*, 21(4): 351-373.
- Sahin, M., Baycan, T. And Nijkamp P. (2011).TheEconomicImportance of Migrant Entrepreneurship: An Application of Data Envelopment Analysis in The Netherlands ,*Townand Regional Planning*, 59:16-23.
- Şahin, Y. (2010). *Kentleşme Politikası*, Murathan Yayınevi, Trabzon.

- Şener, H. E., (2003). “Yeni Sağ’ın Yerellik Söylemindeki Değişimi Anlamlandırmak”, *Kamu Yönetimi Dünyası Dergisi*, Yıl:4/Sayı:16/Ekim-Aralık 2003, s.2-11.
- Şeker, M., Saldanlı, A., Bektaş, H., (2013-2014). Kayseri Rekabet Endeksi. Orta Anadolu Kalkınma Ajansı, www.kayserito.org.tr. ISBN: 978-605-86616-5-3. s. 1-137.
- Taşdoğan, C., Mollavelioğlu, M., Ş. & Mıhcı, H., (2014). Türkiye’nin Çevresel Sürdürülebilirliğinin Kategorik Veri Zarflama Analizi ile Değerlendirilmesi. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 69 (1), 141-164.
- Tekkaş, G. (2011). Metropol Kavramı ve Özellikleri. Erişim Tarihi:11 Aralık 2014. <http://documents.tips/documents/metropol-kavrami-sunum-2.html>.
- Topal, A. K., (2003). Global Kapitalizmde Sermaye Birikimi için Yeni Mekansal Ölçekler: Dünya Kentleri/Global Kentler, *Çağdaş Yerel Yönetimler Dergisi*, 12 (2), s. 45.
- Topal, A. K., (2004). Kavramsal Olarak Kent Nedir ve Türkiye’de Kent Neresidir? *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (6): 1. s. 287.
- Topal, A. K., ve Bilgili M. Y., (2012, 19-20 Nisan). Küreselleşme Sürecinin Kentlere Yansıması: Küresel Kent/ Dünya Kenti, Turgut Özal Uluslararası Ekonomi ve Siyaset Kongresi II, s.19-33, Malatya. Erişim Tarihi: 15 Kasım 2014. <http://iys.inonu.edu.tr/webpanel/dosyalar/1427/file/AbdulkadirTopal.pdf>
- Toprak, Z. (2003a). Yenilikçi Düşünen Kentler ve Toplumsal İlişkiler. *İller ve Belediyeler Dergisi*, Mart-Nisan 2003a. s. 14-15.
- Toprak, Z. (2003b). Yenilikçi Düşünen Kentler ve Toplumsal İlişkiler, Avrupa Birliği ve Yerel Yönetimler- Uluslar arası Seminer, Türkiye Belediyeler Birliği Yayını.
- Tosun, E., T., (2013). Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Sürecinde Kompakt Kent Modelinin Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 15 (1), 103-120.
- Tosun, E. K., (2013). Sürdürülebilir Kentsel Gelişim Sürecinde Kompakt Kent Modelinin Analizi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (15): 1. s. 110. ISSN: 1302-3284.
- TÜİK (2014). İstatistiklerle Türkiye 2014, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No:4380, Ankara.
- TÜİK (2013). Türkiye İstatistik Kurumu Haber Bülteni, Sayı:13425, Ankara.

- TÜİK (2008). İstatistik Göstergeler 1923-2007, Türkiye İstatistik Kurumu, Yayın No: 3206, Ankara.
- Türk, S. M. (2015). 20. Yüzyıl Kent Kuramları, *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2(3):41-59.
- URAK, (2009-2010). Uluslararası Rekabet Araştırmaları Kurumu. İllerarası Rekabetçilik Endeksi. İstanbul: Uluslar arası Rekabet Araştırmaları Kurumu, www.urak.org.s. 1-228.
- Ünlüer, Ç., (2009). Sürdürülebilir Bir Yaşam Örneği: Ekokent, <http://ciseunluer.blogspot.com/2009/07/surdurulebilir-yasam-ornegi-ekokent.html>. Erişim Tarihi: 19 Temmuz 2009.
- Villalba, E. (2010). Monitoring Creativity at an Aggregate Level: A Proposal for Europe, *European Journal of Education*, 45(2):314-330.
- Ward, S. (1992). *The Garden City, Past, Present and Future*, E&F Spon, London.
- Webster, D. ve Muller, L. (2000). Urban Competitiveness Assessment in Developing Country Urban Regions: The Road Forward, Paper prepared for Urban Group, INFUD The World Bank, Washington D. C.
- Yazar, H., K., (2006). Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Çerçevesinde Orta Ölçekli Kentlere Dönük Kent Planlama Yöntem Önerisi. *Doktora Tezi*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı, Ankara.
- Xu, H. (2010). A Research of Entrepreneurial Environment Evaluation of Shenzhen Based on GEM, *Journal of Sustainable Development*, 3(3):151-156.

ÖZET

ANADOL KOYUN; Zeliha İsmet ‘Girişimci Kent Bağlamında Türkiye’deki Anakent Belediyelerine Sahip İllerin Değerlendirilmesi’, Yüksek Lisans Tezi, Van - 2016.

Küreselleşme ile birlikte gittikçe artan rekabet ortamı ve son yıllarda bilgi - iletişim teknolojilerindeki köklü dönüşümler, ekonomik gelişmenin de dinamiklerinde önemli farklılıklar meydana getirmiştir. Girişimciliğin, ekonomik gelişme ve yeniliğin önemli bir kaynağı olarak görülmesinin sonucu olarak ekonomistler; ekonomik gelişme ve girişimcilik arasında doğrusal bağların kurulduğu bir dizi teorik ve ampirik çalışmalar yapmışlardır. Ayrıca, girişimcilik faaliyetlerinin en etkin sürdürüldüğü kentsel mekanlar da gerek girişimcilerin gerekse de kentsel gelişmenin merkezi olma rolünü üstlenmiş ve ‘Girişimci Kent’ olgusunun temel bileşeni olarak görülmüştür. Bu tespitlerden ve günümüz iktisadi gerçeklerinden hareketle, 2013 yılı verileri esas alınarak 30 Anakent belediyesine sahip il‘Girişimci Kent” bağlamında değerlendirilmiştir. Değerlendirme yapmak üzere oluşturulan yapı yedi temel bileşenden oluşmaktadır. Bu bileşenler; Düzenleyici Çevre, Altyapı, Piyasa Koşulları, Sermaye Erişimi, Beşeri Sermaye, Yenilik ve Kültür’dür. Standartlaştırma ve bileşik endeks yöntemlerinin kullanıldığı çalışmada, her bir kente ilişkin belirleyen skorları oluşturulmuş ve bu skorlar birleştirilerek her bir kent için girişimcilik endeks değeri bulunmuştur. Çalışma sonucuna göre, endeks değeri en yüksek olan İstanbul ili girişimci kent sıralamasında birinci sırada yer almıştır.

Çalışmanın, kamu yöneticileri, yardımcı kuruluşlar ve konuya ilişkin araştırma yapacak diğer uzmanlar açısından bir ön çalışma niteliği taşıyacağı düşünülmektedir. Ayrıca kentlerin girişimciliğini artırmaya yönelik politikaların belirlenmesinin il ekonomilerine yapacağı katkı da açıktır.

Anahtar Sözcükler

Girişimci Kent, Endeks, Ana Kent, Yenilik, Girişimcilik, Ekonomik Gelişme

ABSTRACT

ANADOL KOYUN; Zeliha İsmet “Evaluation of Provinces Which Have Metropolitan Municipalities in Turkey in Context of Entrepreneur City”, Master of Science Thesis, Van - 2016.

Increasing competition in globalizing world and radical changes in information-communication technologies in recent years provides major differences in dynamics of economic development. Since entrepreneurship is accepted as an important source of economic development and innovation, economists conducted a series of theoretical and empirical studies in which direct relations was set between economic development and entrepreneurship. In addition, urban spaces in which entrepreneurship activities are conducted efficiently, undertake role of being central for entrepreneurs and urban improvement and are accepted as the major component of “Entrepreneur City” concept. Based on these findings and current financial facts, 30 cities which have metropolitan municipality were evaluated in context of “Entrepreneur City” according to data from year 2013. Framework set for evaluation was formed with 7 components. Such components were Regulatory Environment, Infrastructure, Market Conditions, Access to Capital, Labor force, Innovation and Culture. In this study which uses standardization and composite index methods, indicator scores was formed for each city and entrepreneur city index was found for each city by combining those scores. According to result of the study, İstanbul city which has the highest index value was found in the first place in entrepreneur city index gradation list.

It is considered that this study will act as a preliminary study for governmental administrators, supporting institutions and other specialists studying on the subject. In addition, it is obvious that determination of strategies for increasing entrepreneurship of cities will contribute to economies of those cities.

KeyWords

Entrepreneur City, Index, Metropolis, Innovation, Enpreneurship, Economic Development